

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

nr 6
juni-juli
pris 1: 50
1966

Status

Vård på konvalescenthem ger

Rekreation ● Vila

Vinter ● Sommar

● **KONVALESCENTHEMMET ALSBORG, HELGEVÄRMA**
Telefon: Växjö 0470/601 07 (Kronobergs län)
Plats för 14 gäster

● **KONVALESCENTHEMMET BJÖRKEFORS, SUNNE** (Värmlands län)
Telefon: Sunne 0565/271 65 — Plats för 30 gäster

● **FJÄLLFARARGÄRDENS KONVALESCENTHEM, UNDERSÅKER** (Jämtlands län)
Telefon: Undersåker 11 — Plats för 24 gäster

● **FRITIDSGÅRDEN RAMNÄS, Postfack 42, TORUP**
Telefon: Torup 0345/201 38 (Hallands län)
Plats för 20 gäster

● **KONVALESCENTHEMMET ÄSEN, ÄSLJUNGA**
Telefon: Klippan 0435/600 09 (Kristianstads län)
Plats för 20 gäster

● **LÄNGASJÖNS SEMESTERHEM, ASARUM**
(öppet under sommarsäsong) (Blekinge län)
Telefon: Karlshamn 0454/260 11 — Vintertid 0454/115 66
Plats för 12 gäster

● **SVANHOLMENS VILOHEM, SVANSHALS, OSBY**
(öppet under sommarsäsong) (Malmöhus län)
Telefon: 0479/117 14 — Exp.: Almbäcksgat. 2 B, MALMÖ C
Telefon: 040/ 157 95 — Plats för 27 gäster

Förfrågan om plats

göres av sanatoriepatient hos sanatoriets kurator och för den som ej vistas på sanatorium hos dispensären eller genom Riksförbundet för Hjärt- och Lungsjukas lokal-föreningar

Eftervård ● Förebyggande vård

i avkopplande miljö och natursköna trakter

Skärmbildskris och nya TBC-signalerna

Trots sommargrönskan måste vi på ledarsidan ägna oss åt högst allvarliga betraktelser om tuberkulosituationen. Tbc-frågan har nämligen blivit aktuell på flera olika sätt vid tidpunkten för detta nummers pressläggning. Under åtskilliga år har vi matats med optimistiska rapporter om tuberkulosens nedkämpande, ett i och för sig glädjande faktum, som tyvärr inte får tydas alltför bokstavigt. Jämfört med år 1940 då den officiella statistiken redovisade 3.030 avlidna i lungtbc mot ca 500 per år nu är naturligtvis en stor seger vunnit. Men det finns åtskilligt annat att redovisa och då blir tbc-läget något annorlunda än när man gör enstaka statistikplock i dödlighetssiffror.

Nyligen har vi fått bevis för att registrerad tuberkulos inte är riktigt detsamma som det faktiska antalet människor med tuberkulosjukdom. En nyligen publicerad redovisning av obduktionsmaterial vid Allmänna sjukhuset i Malmö ger belegg för den saken. Kort uttryckt har man i detta material funnit "säker aktiv tuberkulos" i 102 fall eller 1,54 procent av hela materialet. Det är en påminnelse om att tuberkulosen alltså är en vanlig sjukdom och att den tyvärr ofta förblir kliniskt odiagnostiserad. De registrerade tuberkulossiffror vi rör oss med är ingen säker barometer — undersökningen från Malmö är en ny påminnelse härom.

Läkartidningen nr 17 1966 understryker i sin ledare att uttalanden som "tuberkulosen är försvunnen" och att man lägger ned fjärrbelägna sanatorier — för att koncentrera sjukvården t. ex. inom ett enda område — inte får tas alltför bokstavigt. Sådana uttalanden har

inte varit ovanliga under det senaste decenniet och starkt bidragit till att hos såväl allmänheten som läkare skapa en falsk bild av en försvunnen och utrotad sjukdom.

Sanningen är en annan. Dödligheten i tuberkulos har gått ned kraftigt och fortsätter att sjunka medan däremot sjukdomsfrekvensen inte på långt när gått ner i samma omfattning. Alltjämt registreras i Sverige årligen 4.000 nyupptäckta fall och — som tidigare nämnts — avlider ca 500 personer om året enligt den officiella statistiken. Nu är inte "officiell statistik" en riktig värde mätare. Vid vårt riksförbunds kongress redan år 1961 gav oss chef-läkare Rolf Lemming fakta om en punktundersökning i Värmland, uppgifter om nyupptäckta fall med långt avancerad tuberkulos, fall vilka uppenbarligen låg utanför den officiella statistikens siffror. Doktor Lemming varnade i sammanhanget för nonchalans mot sjukdomen och nedbantning av skärmbildsundersökningarna.

Det var alltså redan 1961. Nu talar tidningsrubrikerna ett nytt språk. Den odiagnostiserade tuberkulosen — den man inte upptäckt ännu — har uppmärksamats, både av läkarexpertis och i tidningsrubriker på ett sätt som visar att en mera realistisk inställning till tuberkulosen som dagsaktuellt problem håller på att växa fram i folkmedvetandet.

För den skull ska vi naturligtvis inte glömma bort de stora insatser som gjorts inom läkarvård och medicin. Men ett faktum är att folkfienden har — för att använda ett populärt uttryck — blivit "finurligare" att komma in på livet med åren — inte minst gäller detta då

tbc förekommer i kombination med andra sjukdomar. Man är även allmänt ense om att "tuberkulosen ändrat typ". Den är vanligare än förr hos äldre personer och den har ofta ett mer godartat förlopp än tidigare — något som gör den svårare att diagnostisera.

Allt talar för att våra skärmbildsresurser måste utvidgas med tanke på att skapa ett finmaskigare nät i sjukdomsuppspårandet. Detta ter sig så mycket mera angeläget då samtidigt "nyare sjukdomsgrupper", lungcancer och hjärt-kärlsjukdomar, rycker upp på ett större fält, där behovet av en bredare hälsokontroll kan utvecklas. Så mycket märkligare är att mitt i denna utveckling mot ett allmänt mera realistiskt bedömande av tuberkulosen som dagsaktuellt folkhälsoproblem ta del av en medicinsk bomb i helt motsatt riktning. Medicinalstyrelsens skärmbildscentral ska bantas ned, bl. a. på så sätt att fyra av de tolv skärmbildspatrullerna dras in från den 1 juli i år. I en P.M. vi tagit del av framhålles att stora organisatoriska svårigheter föreligger för skärmbildscentralen, som tydligen blivit nån sorts åsna mellan alla de höttappar, krav och uppdragsgivare, som trängs omkring verksamheten. Det talas om "praktiska svårigheter" då det gäller avvägningen av "civil skärmbildning" och skärmbildning av militär personal, om "bristen på konforma centrala direktiv" etc. En kris har alltså kommit för medicinalstyrelsens skärmbildscentral samtidigt som kraven på dess hälsofrämjande verksamhet ökas.

Möjligheterna att få en någorlunda klar bild av de händelser som gjort att skärmbildscentralen kommit i detta prekära läge är av-

Handikapporganisationernas rätt till representation

Rätten till representation har tagits upp av Riksförbundet för utvecklingsstörda barn (FUB) i samband med en statlig utredning på dess område. FUB är en föräldraorganisation för utvecklingsstörda och står följaktligen problemet mycket nära. Representationen gäller närmast landsstingskommunala organ, centralstyrelserna, i vilka hithörande frågor handlägges. FUB säger, att lagstadgad rätt till representa-

tion i dessa organ bör tas upp eftersom man på sina håll inte nu tycks beakta behovet av direkt medinflytande av FUB-representanter. Man vill vara med i huvudmännens byggnadsplaner etc. på tidigt stadium för att ha möjlighet att praktiskt påverka handikappvårdens utformning. FUB har senare gett avkall på kravet om lagstadgad representationsrätt, om ett smidigt samarbete mellan centralstyrelserna

och FUB verkligen kommer till stånd enligt utredningens intentioner. Frågan tycks vara inflammerad av njugghet mot handikapporganisationernas rätt till medinflytande över egna angelägenheter. Skäl kan tala för att handikapporganisationerna inte alltid ska sitta direkt vid bordet, men där det finns goda skäl att ge dem plats bör de vara med. Problemet är aktuellt för de handikappades föreningsrörelse i gemen.

skurna för oss, därför att detta nummer av Status måste gå i tryck innan situationen klarnat. På fackligt håll — från Statstjänstemannaförbundet — har man för oss talat om att en aktion förberedes bl. a. för att få någon reda ifråga om de personalindragningar man signalerat för skärmbildscentralen. Märkligt är också att ta del av uppgift om att landstingen minskat sina rekvisitioner av skärmbildsundersökningar. Detta skulle bl. a. vara orsak till nedkrympningen av skärmbildscentralens verksamhet. Riksförbundet för Hjärt- och Lungsjuka (RHL) följer frågan med största uppmärksamhet (se vårt uttalande för TT å annan plats i detta nummer!). För ögonblicket kan endast tilläggas — ett högst allvarligt folkhälsoproblem har aktualiserats just vid sommarens definitiva ankomst. Just vid tidpunkten för det nummer av Status, vilket av tekniska skäl måste göras i ordning tidigare än vanligt. Trots våra allvarliga problem vill vi på ledaravdelningen ändå inte missa tillfället att önska våra läsare en god och trivsam sommar!

Sixten Hammarberg

Socialpolitiska kommittén utfrågar kommunerna

En direkt utfrågning av landets kommuner är nästa giv från Socialpolitiska kommittén.

Socialpolitiska kommittén företog 1962 en riksomfattande undersökning av handikappvårdens omfattning. Det visade sig att de kommunala insatserna var ganska blygsamma. Vad har kommunerna gjort sedan dess?

I första hand vill utredningen ha reda på i vilken omfattning kommunerna och landstingen genomfört eller ämnar genomföra de hjälpformer av skilda slag som aktualiserades av kommittén. Meningen är att använda resultatet av undersökningen så att det stimulerar kommunerna till ytterligare initiativ och ökad aktivitet. Utredningens uppdrag är bl. a. att föreslå åtgärder som syftar till att bryta de handikappades isolering.

RIKSDAGSBESLUT OM PENSIONER m. m.

Från den 1 juli höjs pensionerna (förtidspension och ålderspension) med 170 kr för ensam pensionär och 260 kr för pensionsberättigade makar.

Därmed stiger totalbeloppet (per år) till 4.585 kr för ensamstående och 7.150 kr för makar.

Förvärvsarbetande handikappade med merutgifter för sitt handikapp kan få 60 % av basbeloppet, invaliditet ersättning, 3.300 kr per år i högsta ersättningsklassen.

Samma form av ersättning kan utgå med halvt belopp, 30 % av basbeloppet, 1.650 kr, i fall där merutgifterna ej bedömes så stora som i högsta klassen. För båda klasserna gäller att det är fråga om höggradig invaliditet.

Status

Organ för Riksförbundet för Hjärt- och Lungsjuka

Ansv. utg.: **Einar Hiller**
Redaktör: **Sixten Hammarberg**
Red.: David Bagares Gata 3, 1 tr., Sthlm C
Telefon: 08/20 09 23, 20 09 24
Postadr.: Box 3196, Stockholm 3
Postgironr: 95 00 11

Annonspriser: Småannonser:
Omslagets sista sida 500:— 58 mm spaltbredd 65 öre mm
1/1-sida 400:— 1/2-sida 225:— 90 mm spaltbredd 90 öre mm
1/4-sida 125:— 1/8-sida 65:—

Prenumerationspris: Helår 15 kr, halvår 8:25 kr

UR INNEHÄLLET:

SYNPUNKTER PÅ AVSNITTET OM TBC	6
INFORMATION OM HJÄRTAT	8
MODERN LÄKARE FÖR 800 ÅR SEDAN	10
REHABILITERING I HOLLAND OCH ENGLAND ..	12
LÖKEN SOM FÖDA OCH MEDICIN	14
BILDKRYSS	22

OMSLAG: På sommatorpet, teckning

Meddelande till Tidningarnas Telegrambyrå

Med anledning av den s. k. skärmbildskrisen, meddelande om inskränkning av personal m. m. vid medicinalstyrelsens skärmbildsbyrå, har Riksförbundet för Hjärt- och Lungsjuka (RHL) tillställt TT och Sveriges Radio följande deklARATION.

Tuberkulosen som folksjukdom i Sverige måste bli föremål för en omvärdering. Nya rapporter om bl. a. dolda tbc-fall, senast redovisade från obduktionsmaterial vid Allmänna sjukhuset i Malmö, ger belegg för att registrerad tuberkulos inte är detsamma som verkliga antalet tbc-fall, upptäckta och icke upptäckta.

Riksförbundet för Hjärt- och Lungsjuka (RHL), en sammanslutning av patientföreningar vid landets lungsjukhus jämte f. d. patienter som tillfrisknat, sammanlagt mer än 16.000 medlemmar i 120 lokalföreningar har med oro tagit del av avslöjanden om s. k. dold tuberkulos under de senaste veckorna.

Redan vid riksförbundets kongress 1961 framhölls att den officiella statistiken inte gav en riktig bild av tbc-situationen. Chefläkaren vid lungkliniken i Arvika, Rolf Lemming, underströk då detta faktum med hänvisning till en undersökning i Värmland, där ett antal nyupptäckta fall med långt avancerad tuberkulos starkt underströk behovet av skärpt uppmärksamhet på tbc-fronten. Mot den anförda bakgrunden ter sig meddelandet om nedrustning av medicinalstyrelsens skärmbildscentral högst egen-

En annan uppfattning...

Visst har vi gjort stora framsteg på tbc-kampens område. Men det är för tidigt att avliva tuberkulosen som samhällsont. Enligt Läkartidningen nr 17. 1966 upptäckts alltjämt ca 4.000 nya tbc-fall om året. Dödligheten i tuberkulos har gått ned kraftigt, men sjukdomsfrekvensen har inte på långt när gått ned i samma omfattning. Tendensen att "skriva bort" tuberkulosen har varit påtaglig de sista tio åren — dags för en omvärdering.

domligt. Det har också från medicinalstyrelsen framhållits att man från landstingens sida konstaterat en minskning av beställningar på skärmbildsundersökningar. Anmärkningsvärt är även att medicinalstyrelsen i ett uttalande till i riksdagen i år väckta motioner om hälsokontroll framhållit att man med tanke på lungcancer, hjärt- och kärlsjukdomar, överväger att vidga ramen för styrelsens skärmbildscentral.

En bättre metodik och samordning i sjukdomsuppsparandet framstår som en synnerligen dagsaktuell fråga. Inte minst gjorda avslöjanden om dold tuberkulos visar att en nedrustning av medicinalstyrelsens skärmbildscentral är oförenlig med allmänt ökade krav på medborgarnas hälsokontroll. Samtidigt vill riksförbundet starkt understryka, att sjukdomsdrabbades behov

av social omvårdnad, hemhjälp, bostäder, omställning till lämpliga arbeten m. m., måste uppmärksammas mera än hittills. Uppspårande av lung- och hjärtsjuka måste uppföljas med social rehabilitering, där behov föreligger. Riksförbundets representantskap kommer vid sammanträde i Stockholm i juni att taga upp föreliggande problem till ytterligare behandling.

Drygt 53.000 personer står alltjämt utanför ATP

ATP-systemet har inte lyckats infånga alla spridda grupper på flyglarna visar en statistik från Riksförsäkringsverkets tematiska byrå. Vid utgången av 1965 uppgick antalet personer utanför ATP till 53.165. Skaraborgs län hade de flesta utanförstående — Norrköping, Malmö och Norrbottens län det minsta antalet utanförstående.

Synpunkter på avsnittet om TBC-sjukas behandling i boken "Från sjuksäng till arbetsbänk"

I Status nr 4, april 1966, återgavs ett avsnitt ur boken "Från sjuksäng till arbetsbänk". Författare till boken är doktor Lennart Levi och den är utgiven av Personaladministrativa rådet. Det avsnitt vi återgav, bl. a. om de tbc-sjuka, är helt i överensstämmelse med vad som står i boken.

Professor Gösta Birath vid Göteborgs Universitet har tillställt Status en artikel vari han kritiserar den utformning tbc-avsnittet fått i doktor Levis bok.

"Den mer eller mindre betydande nedsättning i lungfunktionen" doktor Levi talar om är med moderna operationsmetoder inget större problem, säger professor Birath bl. a. i sina kritiska kommentarer. Professor Birath riktar sig också mot att det dominerande inflytande kemoterapin numera har i tbc-behandlingen tycks ha helt förbisetts. Författaren till boken återger en uppfattning, som i sina huvuddrag var korrekt för några år sedan, men som nu inte längre gäller, sommanfattar professor Birath, som också är överläkare vid Renströmska sjukhuset i Göteborg.

Till
Redaktören för tidskriften Status.

I Eder tidskrift nummer 4, april 1966, finns en artikel införd som är betitlad "Hjärt- och lungsjuka i rehabiliteringen". Artikeln återger innehållet i en bok av dr Lennart Levi: "Från sjuksäng till arbetsbänk". Jag har all anledning tro, att boken i fråga om rehabiliteringsåtgärder är tillförlitlig och vederhäftig, men i det avsnitt beträffande lungtuberkulos, som återges i Er artikel, förekommer tyvärr uppgifter,

som inte är korrekta. Jag har inte haft tillfälle att se boken i original, utan håller mig till vad som anförts i artikeln.

Det konstateras här, att "det har på senare år blivit allt vanligare att lungtuberkulos opereras bl. a. på så sätt, att den sjuka lungvävnaden avlägsnas. Fördelarna med denna operationsmetod är uppenbara. Patienten blir som regel definitivt botad från sin sjukdom, och de tidigare nödvändiga årslånga sanatorievistelserna blir överflödiga. Nackdelen är kanske främst den mer eller

mindre betydande nedsättningen i lungfunktionen som följer med att en del av lungvävnaden avlägsnats. Många patienter som är opererade på detta sätt kan i framtiden endast ägna sig åt fysiskt relativt lätta inomhusarbeten."

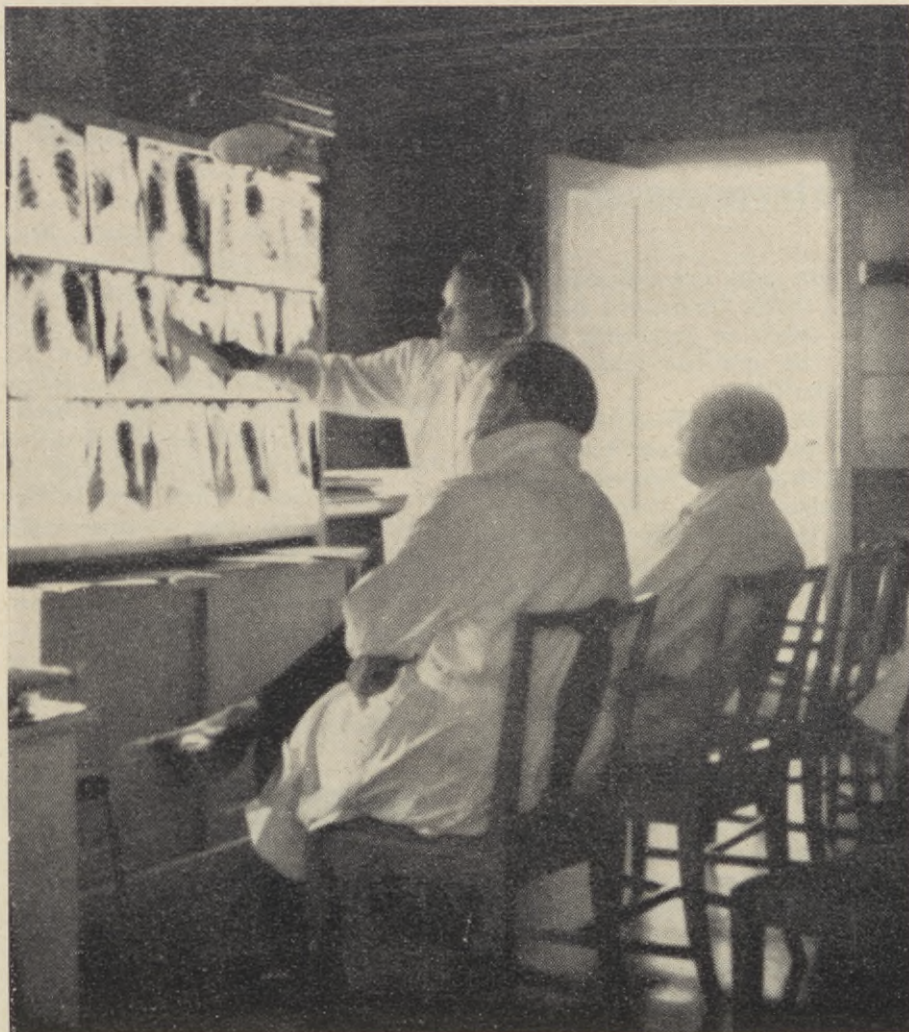

Eftersom säkerligen många lungsjuka tar del av artiklarna i Er tidskrift, och den därigenom kan beräknas ha ett betydande inflytande på informationen till den stora grup-

Professor Gösta Birath, Göteborg, har kritiskt granskat formuleringarna om tbc i doktor Lennart Levis bok "Från sjuksäng till arbetsbänk".

pen av patienter med lungtuberkulos, anser jag att ett tillrättaliggande är nödvändigt. Utvecklingen beträffande lungtuberkulosens behandling har gått i en mycket snabb takt, och det är därför förklarligt, att författaren kommit att återge en uppfattning, som i sina huvuddrag var korrekt för några år sedan, men som nu inte längre gäller. Dagens läge kan karakteriseras av följande utdrag ur en medicinsk informationsskrift ("Något om antibiotika och kemoterapi", Kabi 1964), där undertecknad sökt återge situationen på följande sätt: "Min här skisserade uppläggning av behandlingen, innebärande adekvata doser, preparatval med hänsyn till bakteriernas känslighet samt konsekvent genomförd medicinering med en duration av minst 1½ år, har kemoterapin vid tuberkulos nått resultat, som bara för några år sedan inte kunde förutses. Långt avancerade fall med stora smältningar inom lungorna blir bacillfria, trots att kaverner i många fall kvarstår. Denna form av kemoterapi har visat sig överlägsen varje annan behandlingsform, som kan tänkas influera sjukdomsförloppet, inklusive den kirurgiska terapin. Operativ behandling kan därför nu reserveras för fall, där en behandling enligt ovan inte kan genomföras, t. ex. på grund av bakterieresistens, intolerans för läkemedlen eller oförmåga att genomföra den långa behandlingen."

De nya kemiska läkemedlen har revolutionerat tbc-behandlingen. Här granskning av röntgenfilmer på en modern lungklinik.

◇

I motsats till vad som utsäges i Eder artikel, förhåller det sig i stället så, att operativ behandling av lungtuberkulos blir allt ovanligare. Man frestas att beteckna de resultat, som uppnås med en korrekt genomförd medicinsk behandling, som mirakulösa. Det finns åtskilliga pessimister, som menar, att dessa resultat är av övergående natur, och att man har att räkna med recidiv i framtiden. Märkligt nog tycks detta inte vara fallet. I en grupp patienter, som behandlats med enligt vad vi numera vet en riktig kombination av läkemedel i korrekt dosering och med en behandling, som pågått under två år, har vi efter tio års observationstid inte sett något återfall. Resultat från Storbritannien, som varit föregångsland för den konservativa behandlingen vid lungtuberkulos, pekar i samma riktning. Som ovan framhållits, kan därför opera-

tiv behandling numera inskränkas till sådana, där en tvåårig medicinsk kur med t. ex. trippelkombinationen Streptomycin-PAS-INH och senare enbart PAS och INH, av något skäl inte kan genomföras. Det gäller endast ett mindre antal fall, och som uttryck härför har operationsfrekvensen vid lungtuberkulos i Storbritannien och i stor utsträckning även i Frankrike liksom hos oss under flera år varit i stark minskning. Ju bättre den medicinska behandlingen planeras och genomförs, desto mer tillfredsställande blir resultaten. Sålunda har t. ex. antalet kroniska bacillbärare, som är ett kvantitativt uttryck för behandlingsresultatet, i Edinburgh nu reducerats till 1 person och i Göteborg till 4 personer enligt nyligen företagna undersökningar. Och detta är till allra största delen beroende på en konsekvent och noggrant genomförd medicinsk behandling med utnyttjande av kirurgien endast i de undantagsfall,

som ovan antytts. Det behöver väl inte påpekas att det självfallet inte är någon konkurrens mellan lungläkare och lungkirurger om vilken metod som skall användas. Full enighet råder om att där medicinsk behandling leder till målet skall inte kirurgi användas. I de fall där den behövs, är den däremot av största värde, eftersom dessa fall eljest skulle vara svåra eller omöjliga att bota.

◇

Det finns ingenting, som tyder på att patienten skulle bli mer definitivt botad från sin sjukdom genom kirurgisk behandling än genom medicinering. Att överbetona den kirurgiska behandlingen innebär däremot den risken att medicineringen undervärderas, vilket kan leda till kortare behandlingstid och därmed avsevärd risk för återfall.

"Den mer eller mindre betydande nedsättningen i lungfunktionen",
Forts. nästa sida

"BATTERIHJÄRTA" i doktorsavhandling

Det finns gott om doktorsavhandlingar i skilda ämnen och den medicinska sidan är ingalunda försummad av de nyblivna doktorerna vid våra fakulteter.

Med. lic. Bengt W. Johansson har skrivit avhandling om "totalt hjärtblock" på basis av ett material om 240 patienter från Allmänna sjukhuset i Malmö. Förekomsten är dubbelt så vanlig hos män som hos kvinnor, vanligaste orsaken är åderförkalkning i hjärtat. "Totalt block" är ganska sällsynt men förenat med hög dödlighet. Trots en detaljerad analys av skilda faktorer visade det sig omöjligt att få fram faktorer som säkert angav framtidsutsikterna för sådana patienter.

Då framgångsrik behandling i många fall kan åstadkommas med en konstgjord pacemaker (s. k. batterihjärta, dvs. ett batteri som hjälper hjärtat) blir slutsatsen, att de flesta av dessa patienter bör få pacemaker inlagd. Patienter med pacemaker inopererad har en konstant kammarfrekvens som helt bestäms av pacemakerfrekvensen. Avhandlingen försvarades i Lund. Förste opponent var överläkare Folke Heyman, Göteborg, andre opponent överläkare Johan Karnell, Stockholm.

■ SYNPKTER PÅ TBC...

Forts. fr. sid 7

som skulle inträda, är med moderna operationsmetoder inget större problem. Nedsättningen är i själva verket i allmänhet obetydlig och innebär mycket sällan anledning till rehabiliterande åtgärder av mer ingripande slag. Den lyckliga situationen råder nu, att nästan alla patienter kan återgå till sitt vanliga yrke utan att behöva omskolning på grund av små andningsresurser eller risk för recidiv med anledning av yrkets beskaffenhet.

Göteborg, Renströmska sjukhuset
den 28 april 1966

Gösta Birath
Överläkare, Professor

"Även våra förfäder var stressade", sa hjärtläkare i Skövde

Hjärtinformationen — de seriemöten Riksförbundet för Hjärt- och Lungsjuka (RHL) ordnar — rullar vidare i stora och små städer i Sveriges land. I Skövde fick åhörarna lyssna till en intressant, sakkunnig och människovänlig framställning av docent Sven-Olof Berlin. Docenten undanhöll inga sanningar om hjärtats allvar, men han gav hopp. Man kan klara sin hjärtsjukdom också. Och det finns andra sjukdomar som försämrar möjligheterna för hjärtat att klara de livsviktiga funktionerna.

Hjärtsjukdomarna ökar — liksom medellivslängden

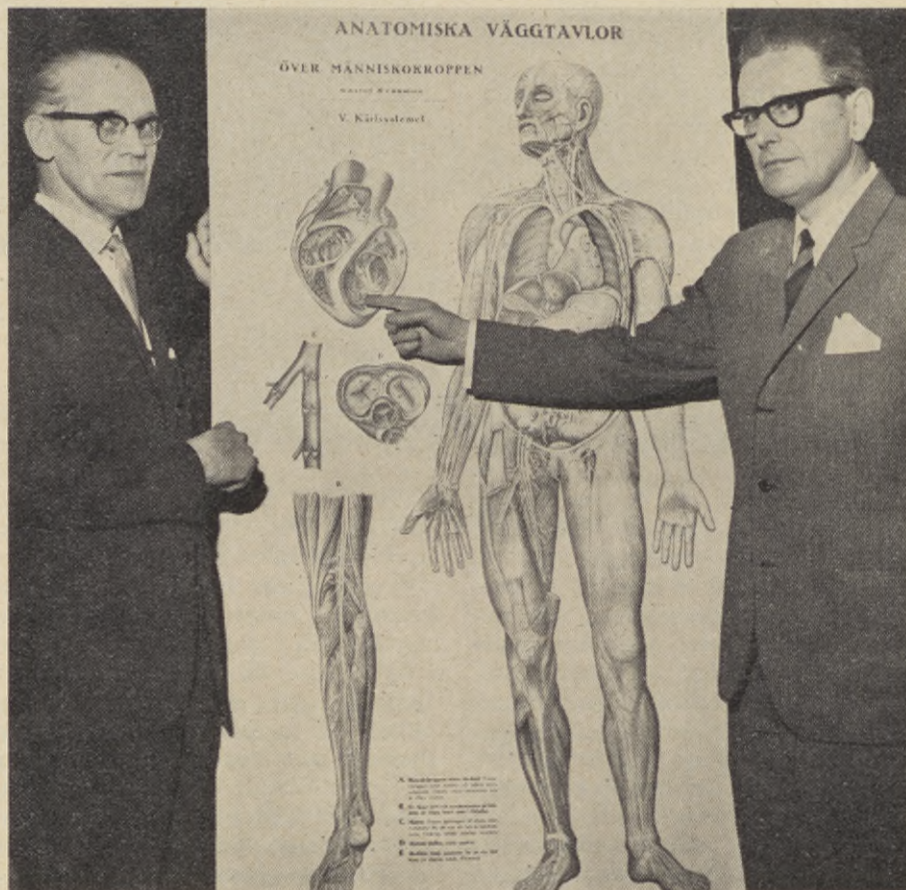
Alla kurvor pekar uppåt ifråga om hjärtsjukdomar. Hur många som är hjärtsjuka

är svårt att säga. Somliga säger 2 % av vår befolkning, andra 5 %. Att det är så svårt att ange, är inte alltid säkert att det beror på hjärtat. Det kan vara gallsten, förändringar i ryggraden eller annat.

Sjävläkning spelar stor roll vid botandet. Kärlgrenarna söker sig nya vägar, och patienter med hjärtinfarkter kan därför åter komma till god hälsa. Hjärtinfarkter är mycket vanligare bland män än bland kvinnor, och man studerar nu världen över vad det kan bero på.

Man kan inte utan vidare sätta en gräns för vad som är "friskt" eller "sjukt".

Men varför ökar antalet hjärtsjukdomar? Ja, medellivslängden stiger, flera fall hittas tack vare de senaste fem årens förbättrade möjligheter att ställa diag-

RHL:s hjärtinformation har väckt stort intresse och skickliga och sakkunniga läkare har hjälp till att sprida upplysning på våra informationsmöten. Ofta kommer så mycket folk att lokalen räcker inte till. I Lidköping fick man flytta över i en större lokal. Överläkare Klaes Nyblom, Lidköping, visar med hjälp av en plansch över hjärtat och blodomloppet hur detta viktiga system i människokroppen fungerar. Till höger överläkare Klaes Nyblom, till vänster konsulent Lennart Åberg, Skövde, ledamot i representantskapet för Hjärt- och Lungsjuka (RHL), där han representerar Skaraborgs län.

Docent Sven-Olof Berlin, ritar upp på tavlan för publiken i Skövde.

noser och inte minst har levnadsvanorna förändrats.

Stress ingen ny företeelse...

Kosten spelar sin roll för uppkomsten av kranskärsljukdomar, men de kan samtidigt mycket bero på ärftlighet eller på omätligt rökande.

Fetma är inte bara en belastning för hjärtat, utan det är också så att fett av olämplig art kan ge benägenhet för åderförkalkning bland annat i hjärtats kärl.

Stress är ingen ny företeelse. Våra förfäder, som levde med vilda djur runt omkring sig, var nog fruktansvärt stressade... Men kanske åt de vettigare kost än vi!

Vila är bra medicin... hjärtats hjälpresurser ökar

För behandlingen betyder vilan mycket i och för sig. För en husmor, som kommer in på sjukhus, är ibland vilan nog.

När hjärtat är mycket svagt och stor risk föreligger för att det stannar, kan en liten "dosa" (hjärtstimulator) hjälpa hjärtat upp i varv igen — sådana fall finns även i Skövde. Kirurgiskt gör man nu ingrepp, som man för bara några år sedan knappast kunde drömma om.

Första steget till dem togs när man upptäckte att hjärtats syrgasbehov var mycket mindre när hjärtat kyldes ned.

Status

ger sociala och medicinska fakta
i lättläst form.

Handikapprörelsen i sammandrag

Till ordförande i Handikapporganisationernas Centralkommitté (HCK) har för verksamhetsåret 1966 omvalts generaldirektör Richard Sterner. Verkställande tjänsteman och tillika föreståndare för HCK:s kansli är socionom Linnéa Gardeström.

HCK omfattar på riksplanet 9 riksorganisationer i vilka Riksförbundet för Hjärt- och Lungsjuka (RHL) ingår. Representerer Einar Hiller och förbundssekreterare Albert Fredin.

Genom tillkomsten av Statens Handikappråd — ett förbindelseorgan mellan organisationerna på handikappområdet och den statliga sektorn — har en del arbetsuppgifter kunnat föras över från HCK till detta organ. HCK:s centrala funktioner som samarbetsorgan för organisationerna kvarstår emellertid oförändrade och kon-

takterna med de lokala samarbetskommittéerna upprätthålles i vanlig ordning. Det finns ett 30-tal lokala samarbetskommittéer i hela landet, verksamma på läns- och lokalplanet i frågor av gemensamt intresse för olika handikappföreningar.

Adresser: Handikapporganisationernas Centralkommitté (HCK), David Bagares gata 3, Stockholm C, tel. 08/20 09 67.

Statens Handikappråd, Tegnérgatan 16, Stockholm C, tel. 08/31 07 51.

Riksförbundet för Hjärt- och Lungsjuka (RHL), David Bagares gata 3, Stockholm C, tel. 08/20 09 23.

Språkkunskaper viktiga för utländska läkare i Sverige

Utbildningskapaciteten vid de medicinska läroanstalterna har utökats väsentligt under de senaste åren. Läsåret 1960/61 intogs ca 450 nybörjare till medicinsk utbildning. Antalet nybörjare innevarande läsår uppgår till drygt 700. Den ökade utbildningskapaciteten medför dock inte av naturliga skäl en omedelbar ökning av antalet läkare. Det snabbaste sättet att öka antalet verksamma läkare är att intressera i utlandet utbildade läkare för anställning i

svensk sjukvård. Under senare år har i genomsnitt ca 90 i utlandet utbildade läkare årligen kommit till Sverige och fått svensk legitimation för utövande av läkaryrket.

*

Svenska språket är emellertid en svår tröskel att komma över. Medicinalstyrelsen går nu in för en utökad kursverksamhet med språkkurser med början läsåret 1966/67.

Personalökning vid försäkringskassorna — 500 under 1965

Antalet anställda i försäkringskassorna ökar. Den 1 oktober 1965 var antalet anställda i försäkringskassorna 8.337 personer, varav de flesta kvinnor nämligen 6.597 mot 1.740 män. På ett år hade personalen ökat med 529 personer eller ca 7 procent. Övervikten hos kvinnorna är i själva verket större då de i stor utsträckning endast stannar ett fåtal år i försäkringskassornas tjänst.

7.000 sjukhus i USA, men ej obligatorisk socialförsäkring

Någon motsvarighet till den obligatoriska sjukförsäkringen i Sverige finns inte i USA. Ett viktigt undantag är dock att 19 miljoner äldre får fri sjukvård från den 1 juli i år, men annars gäller för amerikanen att ta en egen försäkring, dvs. om man inte är automatisk medlem i en grupp-försäkring på arbetsplatsen. Det beräknas att mer än 130 milj. amerikaner har någon form av försäkring som täcker kostnaderna för läkarbesök och sjukhusvård.

Modern läkare för 800 år sedan — läs vad han förkunnade!

MAJMONIDES var läkarens namn

Medan naturvetenskaperna i det kristna västerlandet under medeltiden befann sig i ett tillstånd av förfall och man framför allt ägnade sig åt ändlösa disputationer angående allehanda religiösa hårklyverier, fortlevde och utvecklades mycket av den antika världens insikter i matematik, medicin och andra naturvetenskapliga ämnen inom den mohammedanska kulturkretsen. I denna i stort sett från det kristna Europa helt avskilda värld verkade under senare hälften av elvahundratalet en lärd läkare, som samtidigt också var religions-

Medicin, filosofi och religion var ofta blandat i den klassiska medicinen.
Läkaren var ofta också pedagog i levnadskonst.

Luften i städerna var inte förorenad av bilgaser för 800 år sedan, men det kunde vara besvärligt med grisar!

lärare och filosof, vars medicinska uppfattning ännu efter 800 år förefaller häpnadsväckande modern, framför allt om vi jämför med den kompakta okunnigheten och tron på allsköns troldom som var vanlig i Europa vid denna tid.

Vida berömd inom medicin och filosofi...

Mosche ben Maimon eller Maimonides, som denne för sin tid märkligt avancerade läkare hette, föddes i Cordoba år 1135. Så småningom kom han via Marocko och Palestina till Kairo och när han dog där 1204 var han vida berömd för sina arbeten i medicin och filosofi, vilka gjorde honom till en av medeltidens inflytelserikaste lärda. Bl. a. hade han på beställning skrivit en "Dietik" för sultan Saladins son som innehåller en mängd råd till denne furste som än i dag äger sin giltighet, trots att de är snart ett årtusende gamla. Följande avsnitt ur denna bok ger belägg för detta.

Lär av djuren hur de handkas med sin kropp...

Skulle människan ge lika noga akt på sig själv, som hon gör på sitt djur skulle hon förskonas från en mängd allvarliga sjukdomar. För man kan knappast hitta någon människa som ger sitt djur för mycket foder — utan detta mäts upp i den mängd som djuret lämpligen kan förtära. Själv äter människan däremot alldeles för mycket, utan någon måtta eller eftertanke. Likaså tänker hon på hur mycket arbete hon kan ta ut av djuret och på hur långt hon kan trötta ut det utan att det blir sjukt. Med sin egen kropp handkas hon inte på samma sätt och tänker inte på vilket mått av prestationsförmåga hon

Text: HANS G. ALDOR

Teckningar: GUNNAR PERSSON

har — vilket är en av de viktigaste förut-sättningarna för bibehållandet av hälsa och för förhindrande av de flesta sjuk-domar.

Näringsmedel — "människan äter alldeles för mycket"!

Till de nyttigaste näringsmedlen som är lämpliga att njuta av för dem som är intresserade av sin hälsas bevarande hör vetebröd som är riktigt bakat. Brödet skall innehålla en viss mängd kli, dvs. det grova kornet skall inte vara avlägsnat. Brödet skall inte heller göras av rent finmjöl.

... Och så säger Raziz i en av sina be-kanta traktater, att när sjukdomen är starkare än motståndskraften, så kan man inte vänta sig att patienten skall kunna botas från denna sjukdom. I sådana fall hjälper det överhuvud taget inte med en läkare. Är motståndskraften hos den sjuke starkare än sjukdomen, så behöver han inte någon läkare. Då räcker det med na-turen själv som botar honom. Om däremot den sjukes motståndskraft och sjukdomen

är lika starka, då behöver man en läkare som stärker denna motståndskraft.

... har läkarna tillrådit att man skall ge akt på patientens psykiska förändring-ar och alltid sträva efter att bevara hans jämvikt, vare sig han är frisk eller lider av någon sjukdom. Detta måste föregå varje annan behandling. Läkaren måste tänka på att sinnet hos varje sjuk person är nedstämt, men att var och en som är själsligt och kroppsligt frisk har ett munt-rare sinnelag.

Psykisk hälsa och förtröstan

... Även oron för saker som kan inträffa i framtiden skall man med hänsyn till följande aspekter undvika: Allt som en människa fruktar att det kan komma att inträffa ligger inom möjligheternas ram, det kan komma att hända, men det kan också vara så att det inte inträffar. Den kraft som man lägger ned på att klaga och sörja över motgångar som kan kom-ma att inträffa skall man hellre använda att intala sig mod i förtröstan på Gud.

Människan åt alldeles för mycket även i klassisk tid, matvrak fanns det också gott om även om den stora massan fick svälta.

Känner man sig så är det mycket möjligt att motsatsen till det man fruktar in-träffar.

Oren luft, vatten och andra "störningar"

Luftens kvalitet i städerna i förhållande till den i öknar och skogar kan jämföras med smutsigt och jolmigt vattens förhål-lande till klart och filtrerat. Orsaken till detta är att byggnaderna i städerna är tämligen höga och gatorna mycket trånga. Därtill kommer att damm och invånarnas avfall ... förpestar luften helt och hållet och gör den tjock och motbjudande.

... det är oundvikligt att smärre opass-lighet förekommer då och då.

... I sådana fall skall Ers Höghet und-vika att genast börja med behandlings-kurer och icke skynda att ta in medika-menter ... För sådana saker räcker näm-ligen naturens självhjälp och det är onö-digt att använda mediciner för sådant. I stället skall man fortsätta med sin nor-mala och passande diet. Börjar man be-handla sådana opassligheter med medic-ner så är skadorna av detta uppenbara. Antingen begär man ett misstag och då leder det till motsatsen vad naturen avser att göra — i det fallet framkallar man bara en extra störning och försämring av skadan — eller om behandlingen är riktig och leder naturen in i sina rätta banor, så gör man att naturen slappnar av, så att den senare genomför sina upp-gifter enbart med hjälp utifrån.

... Medicinens teoretiska sida hör till vetenskapen, dess praktiska till konsten. Men för de obildade fuskarna med kurer, som inbillar sig att de vet allt om medi-cinen och som talar och skryter mycket därom, är ingenting svårt, för dem finns det inget sjukdomsfall som fordrar sär-skilda överväganden.

Om bruk av vin och "starka medel"

Vinet kan i många fall vara nyttigt att använda. Men sättet för dess riktiga bruk är okänt för folket i gemen, det vill säga: vad de önskar är ingenting annat än att bli berusade. Men berusningen skadar människorna. Unga människor skall över-huvud taget inte smaka vin, för dem är det mycket skadligt. Ju äldre en människa blir, desto nyttigare är vinet för honom. Nödvändigast är det för åldringen.

Som bekant vänjer sig naturen vid stän-digt bruk av mycket starka medel vid dem, varefter de så småningom förlorar sin verkan.

Skillnaden mellan religionens bud och läkarens förordnanden består däri att re-ligionen befäller att man skall göra det som är till nytta och som är nödvändigt för livet efter döden, medan den förbju-der oss att göra det som är till skada för det nästa livet och bestraffar sådant. Me-

Forts. sid. 12

REHABILITERING I STARK UTVECKLING I HOLLAND OCH ENGLAND

Direktören vid Norrköpings allmänna försäkringskassa Henry Martinson berättar i Tidskrift för allmän försäkring om intryck av rehabilitering i Holland och England. Det finns i Holland ca 200 verkstäder för arbetsträning och/eller skyddad sysselsättning. Den största verkstaden har plats för inte mindre än 800 elever. Hela antalet platser är ca 25.000. Av antalet elever (sysselsatta) är ca 40 procent kvinnom. I regel arbetar man 45 tim/vecka fördelat på 5 dagar men efter läkarordination kan kortare arbetstid tillämpas.

"A-grupper och B-grupper" — transporttjänst

Många bor i regel i sina hem och åker till och från arbetet varje dag. För dem som på grund av sitt handikapp inte kan använda kollektiva transportmedel ordnar verkstäderna ofta egen transporttjänst. Man delar upp eleverna i en A-grupp och en B-grupp. Man förutsätter att den som placeras i B-grupp skall kunna tränas upp och placeras i A-grupp efter någon tid, i regel högst ett år. Om det visar sig att detta inte går skrivs vederbörande ut. Även de som placeras i B-grupp arbetar i regel 9 tim/dag. Lön (eller bidrag) utgår till A-gruppen beräknat så, att den motsvarar ca 95 procent av lönen i öppna marknaden för icke yrkesutbildad arbetskraft. B-gruppen har i regel förtidspension och får då tillägg till denna genom en mindre lön. Det finns en "överorganisation" som bistår verkstäderna med bl. a. tekniska råd, anvisningar för bokföring etc. men i övrigt drives verksamheten av kommunerna eller särskilda stiftelser som bygger och utrustar verkstäderna. Staten ger bidrag till löner och vissa andra kostnader efter ett system som ger störst utdelning första året (90 procent) för att sedan successivt sjunka. Från 4:e året utgår bidraget med ca 75 procent.

"Klagomur" för de inskrivna — lagstadgad skyldighet att anställa handikappade

För varje verkstad finns en in- och utskrivningskommitté med representanter för kommun, arbetsministeriet (staten), arbetsförmedlingen och fackförening. Kommittén beslutar om intagning och utskrivning men också om arbetsplacering i samband med utskrivningen. Kom-

mittén verkar vidare som en "klagomur" för eleverna och som rådgivare till de myndigheter, som har hand om den sociala omvårdnaden. Till skillnad mot vad som tillämpas i Sverige deltar ingen läkare i kommitténs arbete. Principen är i stället att läkaren skall ha avgivit sitt utlåtande i förväg.

Av de elever som placerats på verkstäderna utskrivs årligen ca 4—5 procent för placering i öppna marknaden. Motsvarande siffra för Sverige är omkring 20 procent. Industrierna i Holland är "skyldiga" att bland sina anställda ha 2 procent s. k. handikappade, en bestämmelse som uppges vara mycket svår att kontrollera.

Lagstadgad skyldighet att anställa handikappade även i England

Utöver statligt ordnade rehabiliteringsverkstäder finns en rik flora av kommunala, privata och halvprivata verkstäder av skilda slag i England. För att få anställning vid de skyddade verkstäderna behöver arbetsförmågan endast uppgå till 1/3-del. Man är därför — liksom i Sverige — beroende av att också ha ett antal yrkesarbetare för att alltid vara garanterad en viss produktion. Liksom i Holland är industrin enligt lag skyldig att anställa handikappade och procentsatsen är i England fastställd till 4 procent. Det kan näm-

■ MODERN LÄKARE...

Forts. fr. sid. 11

dicinen däremot påvisar bara det som är nyttigt, den varnar för det som är skadligt, men den tvingar inte och bestraffar inte. Läkarens förordnanden överläts alltså till patienten som har sitt fria val. Anledningen till detta är klar.

Skada och nytta, tvång, straff och "varma dagar"

Medan skadan och nyttan från medicinsk sida genast är påtaglig och man inte får använda något tvång eller något straff, är nyttan eller skadan i detta livet inte omedelbart uppenbar i de religiösa buden. Ofta inbillar sig den okunnige att allt det, som religionen anger som skadligt i verkligheten inte alls är skadligt, och att allt vad den anger som nyttigt är onyttigt eftersom han inte omedelbart och påtagligt kan inse följderna av dess bud. Det är anledningen till att religionen tvingar till utövandet av det goda och måste straffa det onda, eftersom lönen för detta goda och onda först kommer i livet efter detta.

Varma dagar skall man bara äta två tredjedelar av vad man är van att äta under regniga dagar.

... Så länge människan utövar gymnastik, arbetar mycket med kroppen, inte är riktigt mätt och har en lätt avföring kommer ingen sjukdom och hans kroppskrafter tilltar, även om han intar mindre lämpliga näringsmedel.

Hans G. Aldor

nas att verksamheten på sina håll är betydande, Remploiwerkstäderna har en mycket utvecklad planerings- och försäljningsorganisation, man exporterar till 35 olika länder bl. a. Sverige.

Arbetsterapi och Hobbymaterial

Skinn, läder och pälskinn för alla ändamål.

Verktyg och tillbehör för skinn- och läderarbeten.

Arbetsatser i rikhaltig sortering.

Sadeljord såväl mönstrad som enfärgad i 30 färger.

Väskhandtag i pärlbambu, rotting, trä och metall.

Mosaik i olika utföranden.

Pärlor och Stenar av trä, glas, kristall och metall.

Halsbandslås; Broschnålar och Manschettknappmekanismer i olika utföranden.

Silvertråd och silverplåt i olika former och dimensioner.

Tänger för trådarbeten.

Beställ prislister och prover. Vi sänder gärna påseendesändningar på öppet köp.

Firma SUNE ENGLUND, Örebro
Klostergat. 18, Postbox 266
Tel. 019/12 09 14 - 12 10 95

● VI PRESENTERAR:

Karlskoga Konvalescentförening

**Aktiv medlemsvård
och sysselsättning åt handikappade**

Hon arbetar i föreningens verkstad, där hjälpsamhet och kamratskap lagt grunden till en verkstadsrörelse.

Det gäller att se till att de här små "prylarna" får rätt form.

Han har fått hjälp med sin putsning av en snurrande skiva, som spelar vardagslivet för honom i lättammare takt.

"Hjärntrusten" i ledningen: fr.v. Karin Gustafsson, arbetsledare och försäljningschef, Nils Persson, ordf. i verkstadsstyrelsen, Karl Erik Mälman, verkstadsföreståndare, Allan Wallin, arbetsledare.

Karlskoga Konvalescentförening är en av de 120 lokal-föreningarna i Riksförbundet för Hjärt- och Lungsjuka (RHL). Föreningen består av ett sällsynt gäng arbetsmyror med ordf. Gunnar Andersson i spetsen. I korthet kan sägas att vårt föreningsfolk i Karlskoga inte nöjer sig med att köra i gamla föreningsspår.

Man har brutit en ny linje. På basis av kamratskap, medlemsvård och ideella intressen har man utvecklat sin förening även företagsmässigt. En egen verkstad står i centrum, men man glömmer för den skull inte de ursprungliga uppgifterna, föreningsjobb, studier och den solidaritet mellan sjukdomsdrabbade, vilken är själva drivkraften i verksamheten. Föreningsverksamheten omspannar med verkstaden en omsättning årligen på ca 1,6 milj. kr. Mycket av jobbet utföres på fritid av medlemmarna vid sidan av ordinarie arbetstid.

Lök är inte bara tulpaner och ögonfröjd, lök kan vara medicin också, mot hosta, diarré, reumatism m. m. Men man gör klokt i att fråga doktorn om den medicinska effekten, innan man börjar lökmedicinerandet. Ja, på tal om medicin kan man, om man åker tunnelbana i Stockholm (om det är folkträngsel, och det är det ofta!) känna doften av vitlök, från någon enstaka resande, som tuggar vitlök för "hälsans skull". Annars doftar lök bäst i köket, när man lagar mat. Men, som sagt, om sommaren är det många lökar som blommar vackert...

Löken som föda och medicin

All slags lök var populär redan hos de forna egyptierna, så även hos Israels folk i det gamla Babylon. Prima medel i gamla tiders medicinska recept.

Rödlöken odlas över hela världen och växer vild i Persien och i delar av Sibirien. Redan i bibeln (4 Mose. 11:5) talas det om olika sorters lök och däribland rödlöken som värderades mycket högt av de arbetare som byggde pyramiderna. På gamla egyptiska väggmålningar finner man även bilder och situationer där löken spelar en framträdande roll. Den bildade också ett viktigt näringsmedel hos antikens medelhavsfolk och från dem spred sig rödlöken vid början av vår tideräkning till norra Europa. Men ännu under medeltiden var rödlöken inte vidare populär, t. ex. i Tyskland, och i Sverige fick den ingen fast fot förrän under 1600-talet. Ännu har man i vårt klimat inte lyckats så bra med att frambringa arter med samma milda och söta smak som t. ex. i Egypten där rödlöken nästan är utan skärpa.

Redan de romerska skriftställarna omnämner rödlökens förträfflighet inom medicinen, och gamla svenska

Text:
TAGE EKELÖF

Tecknare:
JAN RHODIN

örtböcker nämner många sjukdomar där rödlöken prisas som botande medel. T. ex. halssjukdomar, kolik, blodbrist, astma och mycket annat. Ja, t. o. m. som medel mot vårtor och håravfall.

Vitlöken började odlas på allvar i vårt land först under 1700-talet dels som föda och inte minst för medicinskt bruk. Ännu i dag köper apoteken upp vitlök varför den fortfarande har en medicinsk mission att fylla. Sedan länge har vitlöken använts inom folkmedicinen, bl. a. mot hosta, diarré, reumatism, m. m. Längre tillbaka var den ingrediens i "pestättikan", kanske för att den innehåller en svavelaktig olja. Löken tillhör familjen liljevaxterna om vars vackra blommor en gång Jesus sade:

"Icke ens Salomo i all sin härlighet var så klädd som en av dem."

Även purjolöken omtalas i Gamla testamentet och romarna odlade den allmänt. Särskilt var kejsar Nero stor älskare av purjolöken och den saknades sällan på hans bord. Redan vid denna tid brukades den populära purjon inom medicinen som

medel mot vattenkastningsbesvär, ryggsnitt, gikt, m. m.

Segerlöken som också odlas i våra trakter har i huvudsak haft sin användning inom djurmedicinen och har dessutom spelat en roll i forna tiders folkstro som en slags trollört i stil med den beryktade alrunan.

Lök ingår numera i många mediciner och särskilt våra hälsokostaffärer säljer mycket lökpreparat.

En lök som dock saknar alla medicinska egenskaper (kanske) är taklöken som man ser växa på gamla stengårdsgårdar eller på hustak. Dess latinska namn är *Sempervivum tectorum*. Den växer vild på de högsta bergen i Sydeuropa och har kommit till vårt land därifrån. Den troddes förr skydda mot åska och blixtnedslaget varför den kom att få sin plats på taken som en slags åskledare. Dock har den trots allt inte denna förmåga, utan där den växer minner den endast om forna dagars tro och vidskepelse.

I gamla böcker kan man finna recept på lökens förträfflighet. Mot mask hos folk heter det:

"Fördrives på verksammaste sätt med vitlöksolja varav den lidande intager 2 till 12 droppar, allt efter kroppens natur och ålder. Att äta

råa morötter är även ett säkert, beprövat och pålitligt medel."

Mot kikhosta rekommenderas:

"Man giver den sjuke vitlöksolja 1 till 8 droppar eller därutöver."

Att hastigt bota väderkolik:

"Man sväljer några glas ljummet vatten, varuti man lagt en eller två hackade vitlökar. Lökbitarna nedsväljes med detsamma."

I ett recept beskrives hur man botar trångbrösthed, gulsot, vattensot och dålig matsmältning, med vitlök och på ett annat ställe beskrivs hur man botar varjehanda skador också med vitlök, bl. a. varsvulster, då man tager vitlök, stekt i bomolja, och lägger på bulnaden, varefter den snart mognar och spricker. Ja, vad allt kunde inte lök användas till i gamla huskurer.

TÄNK PÅ

Hjärt- och Lungsjukas
Blomsterfond

Postgiro 95 00 11

Han blev alldeles paff över att hon log så där vackert och inbjudande just mot honom och grabbarna vid kiosken bara gapade... ja, här såg de nu: Erik Nord var inte någon vem som helst i alla fall, även fast han nu inte var brukspojke från början utan kommen från socknen. Hjärtat tog ett par extra skutt under skinntröjan och det stack till vid tinningarna och kylde utefter ryggraden — men log han inte tillbaka, åtminstone till hälften, och såg han kanske inte på henne nästan utan att blinka?

— Du är kul, sa hon. Och så är du mörk!

Åh, nog märktes det att hon inte var någon vanlig bruksjänta. Hon var som en uppenbarelse, helt enkelt — bara det ljusa, luftiga håret som rann som silver kring

STORFRIAREN

Novell av SVEN O. BERGKVIST

hennes spåda axlar, glittret i ögonen, den lilla fina näsan med de små fräckarna ikring, de röda, fylliga läpparna, halsens raka stängel och kroppens sköna linjespel under dunig stickartröja och snäva jeans! Det flimrade för hans ögon och han måste vända sej bort — men hon kom närmare och närmare och hon fanns redan i hans hjärta. Och här står jag i jobbkärladerna och har sot i pannan, tänkte han förtvivlat. Om jag bara hade vetat...

— Åh, hallå där! försökte en av ynglingarna, men hon tittade inte ens åt det hållet.

— Du! sa hon i stället till Erik Nord som i vanliga fall knappt räknades. Du har inte lust att visa mej till posten? frågade hon och visade honom ett brev med lång, konstig adress och med massor av frimärken på. Det är viktigt, sa hon och log hemlighetsfullt... men samtidigt var det som om hon var långt borta med blicken nu, ja, i främmande land.

— Klart jag vill, sa han.

Och därmed gick de. Och det var så det började...

— Inte mycket att offra tid på, sa en av grabbarna. Bara skrot!

— Såna där hagger som kommer söderifrån och börjar på Brukshotellet är bara lort, sa en annan. Såna vet man nog vad dom går för... Fy tusan! Jag skulle inte vilja ta i henne med tång!

Erik Nord blev aldrig lik sej mer — nej, inte ens efter den skojiga upplösningen när allt blev förklarad. Han stannade aldrig vid kiosken i fortsättningen. Han höll sej mest i närheten av Brukshotellet för att möjligen få se en skynt av henne — åh, skulle hon inte snart till posten igen eller ut i några andra ärenden? frågade han sej.

Men han såg henne inte på flera dar. Ändå var hon närmare honom än någonsin...

Det gick som det gick i pappsalen: han flumade och det blev ingen rätsida med massabalarna.

— Hur bär du dej åt, pojkljymmel? sa de äldre jobbarna och förstod sej inte längre på honom. Går du och sover, din tusan?

— Ska vi behöva riskera livet för din skull, va? Och ska vi måsta arbeta extra därför att du halvsover?

— Han lär visst ska ha nåt stassfruntimmer på gång, fast han knappt är torr bakom örona!

— Ja, men ska vi behöva lida för det? frågade sej fler och fler.

Själv sa han inget. Han var i en annan värld... och han skulle väl träffa henne i kväll nu?

— Hej, sa hon och gick skrattande rakt i hans famn och allt det mjuka och fasta och toppiga alldeles förlamade honom och hennes pirrande doft av värld gjorde honom yr. Buona sera! sa hon. Goafton! Mi permette di accompagnarla?

— Va? sa han, för han förstod inte, och dessutom brusade älven under dem så det var svårt att höra vad hon sa.

— Ska vi göra sällskap? sa hon förklarande. Kan du inte italiano? Kom, sa hon och tog honom helt enkelt under armen. Tror du posten är öppen? Nä, det är den nog inte, suckade hon. Men man kanske kan gå in bakvägen och fråga om det kommit nånting med eftermiddagståget söderifrån?

— Jo? menade han.

Det var nu hon sa det!

— Han heter Pedro, sa hon!

— Pedro? sa han förvirrat och namnet snoddes runt i hans huvud.

— Ja, han är född i Spanien, sa flickan. Det är därför han heter så.

— Jaså, sa Erik Nord och visste varken ut eller in — och vem är det egentligen hon håller under armen? tänkte han.

Grabbarna vid kiosken fick stora ögon när de spatserade förbi.

— Det var mej en jäkel! sa en. Nu går dom armkrok också.

Han ökade ut stegen och det var knappt att hon hängde med. Det hettade i kinderna och han kände sej lite skamsen, men orden och blickarna gjorde gott invärtes.

— Sono stanco! sa hon. Lugna ner dej...

Forts. sid. 17

TV i varje vrå

I hemmen, på kontor och i fabriker, i sjukhusens operations-salar, i kraftverk, gruvor, inom rymdfarten — ja, inom praktiskt taget alla mänskliga verksamhetsområden finner man användning för television i olika former.

Industritelevisionen (ITV) är sedan åtskilliga år oundgänglig i många och vitt skilda sammanhang. Överallt där något är mer eller mindre svårtillgängligt för direkt observation kan televisionskameran ersätta det mänskliga ögat. Även mycket stora och invecklade arbetsprocesser kan i detalj följas på bekvämt och säkert avstånd, t. ex. i en central driftsledningsavdelning.

Automation och TV följs åt, och i tidens fullbordan kommer utan tvekan dessa båda företeelser att beröra praktiskt taget alla livets områden.

I de redan helautomatiserade fabriker dirigeras och kontrolleras tillverkningsprocessens alla detaljer från ett eller flera driftsledningsrum, där TV-skärmarna i hög grad dominerar interiören. Speciellt inom atomforskningen och den kemiska industrin, där man ofta behöver kontrollera förlopp som är alltför riskabla för att tillåta någon människas närvaro, har televisionskameran löst många komplicerade problem.

För läkarvetenskapen har televisionen varit i eminent grad värdefull. I synnerhet undervisningssjukhusen har haft stor nytta av den. Genom att montera upp en TV-kamera ovanför operationsbordet och placera den med kabel förbundna mottagaren i ett angränsande rum, har det blivit möjligt för vetenskapsmän, kandidater, sköterskor och andra att i detalj följa operationen,

samtidigt som de fortlöpande kan ges muntliga informationer i önskvärd omfattning.

Den första anläggningen av detta slag kom till stånd redan 1949 i London, och i dag finns fasta TV-anläggningar för återgivning i både svartvitt och färg vid sjukhus och medicinska forskningsinstitutioner i flertalet kulturländer. Vid Karolinska Sjukhuset i Stockholm har man sedan ett år tillbaka en provanläggning för intern färg-TV-överföring på avdelningen öron/näsa/hals. Den används huvudsakligen för undervisningsändamål.

Bland butiksråttor och andra långfingrade personer har televisionen däremot knappast blivit populär. Redan 1954 råkade man under provkörning med en TV-kamera på varumässan i Villach i Österrike på TV-skärmen upptäcka en herre som plockade till sig diverse varor. Mässlidningen larmade genast polisen, som tog tjuven — den förste TV-upptäckte — på bar gärning.

Under den mångomtalade Rembrandt-utställningen i Nationalmuseum i Stockholm två år senare ordnade man med TV-bevakning, och denna visade sig hundraprocentigt effektiv. En enda man kunde via TV-skärmar bevaka samtliga utställningssalar.

Sedan dess har dylika TV-bevakningsanläggningar blivit legio. De finns i varuhus, lagerlokaler, fabriks-salar, skolor, kontor osv., och

TV användes i många sammanhang. Här som kontrollorgan i rysk gruvindustri.

de blir ständigt flera och uppträder i ständigt nya modeller och kombinationer.

Även polisen använder ITV, framför allt när det gäller trafikövervakning, men även för kontroll och bevakningsuppgifter under statsbesök och övriga politiskt känsliga arrangemang.

Vidare används TV av företagsledningar för arbetsanalyser samt tids- och metodstudier — vilket ju inte alltid är så populärt bland de anställda.

Betydligt populärare är nog de ITV-anläggningar, som numera är i bruk vid järnvägsanläggningar jorden runt. De bidrar i första hand till trafiksäkerheten, men används även på stationer för att man snabbt skall upplysa resenärerna om tågtider, ändringar i dessa, samt ge orientering över bangårdar, restauranganläggningar etc. i anknytning till stationerna.

Vid de stora järn- och stålverken har televisionen fått stor användning. T. ex. för kontroll av valsstyrning och för reglering av förskjutningar i samband därmed. Vidare har man inom rörindustrin stor an-

vändning för TV-kameror, emedan de möjliggör en tidigare otänkbar insyn i arbetsprocesserna, speciellt när det gäller rör i klenare dimensioner.

TV i kombination med röntgen används bl. a. inom den kemiska industrin, i metallfabriker och läkarlaboratorier, och dylika sammanhang är det vanligt att man kopplar flera TV-kameror på en och samma mottagarskärm — den senare är nämligen indelad i sektioner.

TV är vidare i hög grad användbar för undervisning i språk, idrottsutövning, matlagning och tusen andra ting. I USA, där man alltid skall vara värst, har man även åstadkommit TV-försedda drömkök, där man via ett antal skärmar och tryckknappar kan få instruktioner om hur man binder upp stekhöns, viker servetter, bonar golv, kokar kaffe, tar bort fläckar på kläder osv. F. d. racerföraren Stirling Moss har i sin villa i England ett sådan kök.

Mera förnuftigt verkar det onekligen att använda TV som ersättare för grindvakter, korridorövervakare och liknande. För att inte tala om vilken nytta banker och försäkringsbolag har av TV för snabbkommunikation mellan olika avdelningar.

Användningsområdet för TV (både rund-TV och ITV) är kort sagt nästan obegränsade. Det har inte minst utvecklingen inom rymdfarten visat. TV-bilderna från månen och Mars utgör ju de obestriddigt största framgångarna hittills för TV-tekniken.

Till syvende og sidst: både positiva och negativa konklusioner och

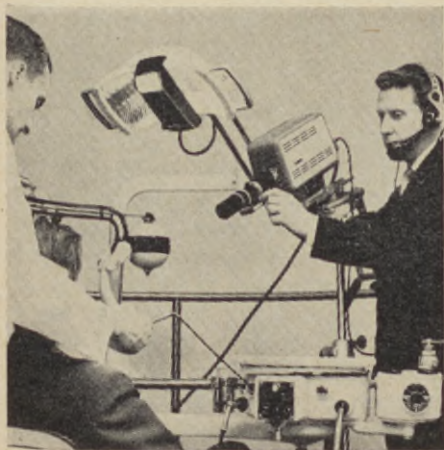
Även i det moderna parkeringshuset finns TV för bl. a. kontroll av tidsstämpling och parkeringsavgifter.

frågeställningar kan göras utifrån föreliggande fakta och spekulationer. Nytt- och framstegsperspektiven är överväldigande många, men det möter heller ingen svårighet att frammana rena skräckvisioner.

TV, radar, band- och skivspelningsteknik, bildtelefoni osv. — vad allt kan inte åstadkommas med denna fantastiskt mångsidiga och komplicerade apparatur! Goda ting och onda ting. Glädje och sorg. Uppbyggnad och destruktions.

STATUS

ger sociala och medicinska fakta i lättläst form.

Svenska Tandläkaresällskapet har en komplett studieranläggning med tre special-TV-kameror och ett mixerbord. Härigenom kan ca 500 deltagare i detalj följa avancerade tandoperationer.

■ STORFRIAREN

Forts. fr. sid. 15

Han saktade in. Så ja — nu var han bättre kavaljer, menade hon. Takten var fin, tyckte hon, och han svängde bra med armen — men hur var det egentligen med konversationsförmågan? Hur pratade han med sin signora?

— Ja? sa han och visste inte vad han skulle säga.

— Du kan väl säga ordet jag sa? bad hon och han försökte. Inte illa, fast bättre kan du, sa hon. Det låter som musik.

Och hon lärde honom fler ord — men var det inte som om hon talade med någon annan? De nalkades posten. Säkert väntade brevet där han meddelade vilken dag han skulle hämta henne och ta henne med till sitt land... och där var det sommar året om. Alla sjöng och spelade och det var varmt och ljust både natt och dag.

— Oj — både natt och dag? sa han förbluffad, men nu var de framme vid poststationen.

— Momento — jag kommer strax, log hon och försvann, men när hon kom tillbaka var hon allvarlig. Det kommer nog i morron, sa hon. Grazie, sa hon när de skildes — men var det inte till någon annan hon sa det?

Dagen efter tyckte man i pappsalen att det fick vara nog. Han blev flyttad till kalkugnen i stället, där han fick kärra kalksten. Det var tyngre och sämre betalt. Han bet samman — men det där ordet spökade inom honom, i svidande skepnader, och han tippade bredvind. Därefter blev han dagsverkare. Efter en tid fick han sluta — och nu kunde han gå omkring på Bruket och se efter henne både om dagarna och kvällarna. Han såg inte en skymt av henne på länge. Hon hade låst in sej, sa ryktet, därför att hon fått slut av en utlännings på grått papper... och därför behövde hon inte heller något förkläde längre.

— Ha ha ha, skrattade man vid kiosken.

Men Erik Nord sökte vidare. Han såg skrämt ner i marken och sa underliga ord.

— Och titta på takten och hur han svänger med ena armen, sa man. Och ibland är det som om han boxas med nån!

Ytterligare en gång mötte han henne — för nog var det väl hon, den hopkuvade i den grå kappan, den skygga och inåtvända, som vandrade mot järnvägsstationen med en sliten väska i hand? Han nickade, men det verkade inte som om hon kände igen honom. Hon tog lokaltåget norrut. Han ropade några besynnerliga ord efter henne, sa ryktet — några underligt utländska. Men de slukades av lokets tuffande och vagnshjulen dunkade dem till intet...

Fackliga problem i sommar- grönska

— Gångpengar! skrek han och flög upp från det s.k. förhandlingsbordet så att stolen ramlade omkull...

Text: KI-LO-WATT

Teckningar: SVEN BJÖRNSON

Forna tiders lönerörelser hade mera av dramatik, för att inte säga romantik, över sej än nutidens fackliga uppgörelser. Det fackliga språket har mynnat ut i ett sorts hårklyveri och kompensationstänkande, termer och nationalekonomiska resonemang ingen vettig människa kan begripa. Annat var det förr. Ett mustigt språk präglade våra fackföreningsgubbar. De kunde rya och slå näven i bordet. Och arbetsgivarerna kunde också ta i. Man sa antingen ja eller nej så att fönsterrutorna skallrade i den gamla "herrgård", där löneuppgörelserna ägde rum.

En vår hade fackföreningen beslutat att nu skulle skogsbolaget inte åka snålskjuts längre på jobbarnas krökta ryggar. De skulle ha en ordentlig timpenning, ersättning för de timmar de "låg stilla" i flottkojorna efter älven och väntade på dammvatten och "påsläpp" ur vattenmagasinen. Skogsbolaget skulle också betala "gångpengar" för de miltals vägar flottarna gick efter älven, tid och skoslit som inte betalats

tidigare. Bolaget höll strängt på att ersättning utgick endast för den "egentliga arbetstiden", inte för de timmar man bara "gick" eller "låg" i en flottkoja, spelade kort och lätade sej.

Och den gången sa skogsinspektoren nej så att fönsterrutorna skallrade i den vitrappade herrgårdsbyggnaden. Arg var han, ansiktet glödde högrött som en gammal plåtkamin i en skogskoja. — "Gångpengar"! skrek han och flög upp från det så kallade förhandlingsbordet så att stolen ramlade omkull. — Ska jag kanske tvätta era skitiga strumpor och fötter också... å lägga plåster på liggsåren på era lata ryggar då ni ligger i kojan och väntar på vatten! Gå hem och lägg er på "egen bekostnad" tills ni "har råd" och jobba på rimliga villkor!

Det var ett rakspårigt förhandlingspråk. Delegationen från fackföreningen meddelade jobbarna vad besked de fått om gångpengar och väntpengar. Det där med "skitiga strumpor" och "liggsår" var hårdsmälta termer, rena rama vardagsprosan emot nutidens fackliga vokabulär med "löneglidning" och "den samhällsekonomiska balansen". Några förlikningsmän var ännu inte uppfunna. Man satte sig ned och räknade den magra fackföreningskassan, som skulle utbetalas i små,

små portioner och sparas till dess svälten nästan satt spår på de stridande. Så bestämdes. Man skulle leva sparsamt och dela med sig av eventuella produkter såsom potatis och mjöl man ägde och odlat själv och inte behövde köpa hos handlarn. En för alla och alla för en var parollen. Här skulle skogsinspektoren få bita i gräset med sin flottning, hela sommarn till dess timret slog rot och växte upp på nytt längs älvens stränder. Den snåljäpen och hela hans bolag skulle lära sej tala ett hyfsat språk, för dom själva, jobbarna, hade i skriftlig klartext framfört sina villkor på anständigt sätt. Men vilket svar hade de fått! Jo, rena rama ärekränkningar om "skitiga strumpor" och "liggsår".

Vårfloden, som skulle bära timret på sin fräsiga rygg hade ebbat ut och grönskan hade börjat göra älvens stränder och bifloder natursköna. Timret låg kvar. Jobbarna livnärde sig på sina magra tillgångar, fjolårspotatis, som blivit skorvig och rynkig efter lång förvaring, kornmjöl i gröten från de egna magra fälten. Hos handlarn köpte fackföreningen in ett parti gammal sill i tunnor för utdelning bland de strejkande medlemmarna. Sillen var spiksalt och inte värst aptitlig, men den gick att äta. Den enda lyx man måste kosta på sig var kaffe, för

man behövde stimulans ur kaffepannan för att hålla stridsandan och humöret uppe i denna dystra försommartid, som ändå bjöd på blommor och all naturens fågring i rikt mått. En tröst för tigerhjärtan, men ekonomin i stugorna var bottenivå, så låg att fjärdingsmannen med hänsyn till livsfarliga konsekvenser inte vågade göra den vanliga rundan denna gång och kräva på restskatt.

Fackföreningsgubbarna blev allt bistrare i anletsdragen allt eftersom veckorna gick och när skogsinspektören någon gång mötte dem på vägen tittade han demonstrativt åt annat håll. Precis som en naturforskare som plötsligt fått syn på en intressant fågel i ett träd eller en blomma i landsvägsdiket av sällsynt art och skönhet. Sina f. d. timmerflottare ville han inte se i ansiktet — de var luft numera som skogsinspektören bortsåg från helt och hållet.

Veckan efter Midsommar kom en nyhet. Man hade sett folk kring bivattendragen långt uppåt älven, ett underligt gäng, inte likt vanliga timmerflottare — och det fanns kvinnor med i gänget till fröjd och hugsvalelse för männen. Vi ungdomar, som denna vår skulle ha fått vara med i flottlaget för första gången,

...sprang omkring med en kamera eller skötte om skavsår...

om det nu varit normala tider, kände oss särskilt besvikna. Våra pengar rök ju på det här sättet all världens väg och vi vandrade med våra metspön, Peter och jag, uppåt fåbodvallen för att åtminstone pröva vår lycka på forellfiske. Bäckens nedanför Stormyrvallen hade mojnät av men vi visste att under de stora stenarna, där vita skumtappar virvlade runt, brukade fiskarna stå och lura på byte.

Fackföreningsgubbarna blev allt bistrare i anletsdragen allt eftersom veckorna gick och ingen uppgörelse såg ut att ligga inom räckhåll...

Då vi passerade den s. k. herrgårdsstugan, ett tillhåll för semestrare av högre kvalitet för skogsbolagets högre tjänstemän och kontorsanställda på sommaren, hörde vi på långt håll att där fanns folk. Vi smög försiktigt som indianer närmare i skydd av de lummiga buskarna. Där låg en massa flottakvar i gräset nedanför den stora altanen, där herrskapen brukade sitta och röka och dricka grogg förr om somrarna. I en vild oreda låg också flottstövlar, rockar och andra kläder kastade nedanför. Det var de nya flottarna, de hade tagit den fina stugan i besittning och fast det var mitt på dagen, arbetstid, låg de utplanterade här och var, låg och läste tidningar och böcker, sprang runt och knäppte kort av varandra med en kamera. En del av styrkan satt i en särskild grupp och plåstrade om skavsår och myggbett med hjälp av flaskor och salvburkar. En kille, han var tydligen bas för flottgänget, hade sökt sig enskild plats under ett särskilt lummigt träd, låg där och vilade med huvudet i knät hos en skön dam i röd klänning och med örhängen, som gnistrade och blänkte då hon skrattade, kastade med huvudet och smekte sin kavaljers blankkammade hår med fingertopparna. Av hela utanskriften kunde vi se att det var ett synnerligen underligt flottargäng, föga arbetsdugligt, mera inställt på övningar av annat slag än timmerflottning.

Vi skulle just smyga oss bort då en av de andra damerna plötsligt fick ett infall att plocka blommor åt sin kavaljer. Hon tog några glada skutt, just mot buskarna där vi låg, och vi hade kanske klarat oss från upptäckt om hon inte råkat snava över våra metspön. Det var en stor olycka. Vi hade lagt metspöna på marken och flickebarnet gav till ett hjärtskärande rop då hon tydligen fått en av metkrokarna i hullet, snurrade runt med metrevarna kring benen, betedde sig alldeles som vi sett fint folk göra i tidningarnas skämtserier.

Naturligtvis flydde vi i panik och lämnade fiskredskapen i sticket. Fiske var för övrigt inte aktuellt mera den dagen. Vi måste avlämna

rapport till styrelsegubbarna i fackföreningen om vilka "fina flottare" som kommit till vår bygd. Transporten av detta märkliga flottargång måste ha skett nattetid eller via någon bakväg, ingen hade sett dem på byvägen, och något timmer i älven från bivattendragen och dammarna däruppe i skogen hade heller ingen sett ännu. Tydligt var att det här gänget såg timmerflottningen som en mycket obetydlig bisyssla vid sidan om många andra intressen.

◇

Det gick ännu en vecka och något timmer syntes fortfarande inte i älven. En s. k. strejkspion hade installerats av fackföreningen i en fäbodstuga i närheten av flottargängets fina boning. Han hade fått stränga order att inte ofreda någon, bara hålla uppsikt av vad som hände på omärkligt sätt. Strejkspionen höll också god uppsikt, fördrev tiden med fiske i den forellbäck vi brukade besöka, och snart kunde han

rapportera att "flottargänget" från stan snart hade "flottat färdigt".

◇

Då det inte kom något timmer i älven kom skogsinspektoren själv på besök till gänget, och det dröjde nog inte så länge förrän den vane skogsmannen fick klart för sig att här var inte mycket att vänta i effektiva arbetsresultat, bara utgifter. Gänget hade redan kostat skogsbolaget betydliga summor och de bara ökade på anspråken. Fackföreningsspionen fick bevittna den dråpliga dialogen mellan skogsinspektoren och den s. k. ledaren för gänget eftersom uppgörelsen skedde ute i det fria:

◇

— Man kan inte dra timmer på torra marken till flottleden, sa gängets talesman. — Det växer ju blommor på botten i bäckarna vi ska flotta timmer i, vårfloden är över och det är bara mygg och sattyg kvar. Ska

vi som är från stan kunna flotta timmer på torra land? undrade ledaren. — Ni kan samla vatten i dammarna och få fart på timret, sa skogsinspektoren bistert. — Skicka då bud till Vår Herre efter regn, sa ledaren och hänflinade åt skogsinspektoren. — Förresten blev vi lovade "en fin semester" här med minsta möjliga arbete eftersom "timret flyter själv på vatten", tillade ledaren och åberopade vad inspektoren sagt tidigare.

◇

Skogsinspektoren blev högröd som glödgad plåt i ansiktet. Men ledaren var en fräckis från stan och han undrade om skogsinspektoren tidigare sysslat med bomullsodling i tropiska trakter med slappiska och allt som hörde till jobbet bland negerer. Då vände skogsinspektoren ryggen åt flottargänget och gick spikraka vägen till fackföreningen nere i byn, skrev på arbetsvillkoren, bara med den skillnaden att han höjde flottardagpenningen åtskilli-

Riktiga timmerflottare i farten . . .

De riktiga timmerflottarna finns alltså även om bilarna konkurrerar med allt större och större vagnar för timmertransporter. De här gubbarna representerar de riktiga yrkestraditionerna — "flottare med färg". Eller hur?

Han utnyttjar vattnet på sitt sätt . . .

Bilen, barnen, gumman och kaffekorgen har han lämnat i en glänta vid stora landsvägen. Självt njuter nu husfar sin semester i avskildhet vid forsén han tänkt på hela vintern. Hoppas att de stora fiskarna inte tagit semester!

ga lyft för att komma ifrån den där bestämmelsen om "gångpengar" och "väntpengar" i flottarkojorna. För sin "princip" ville inte skogsinspektoren offra — det gällde inte pengar utan "principen" sa han tungt och medgav att han varit oförsämnd i mun vid förra förhandlingstillfället. Det tyckte nu fackföreningsgubbarna var bra talat, för pengar var bättre än "principer" i det här fallet. De offrade sin egen princip och skogsinspektoren lyste upp över hela det rödglödade ansiktet, för

första gången på flera månader, skakade hand med gubbarna och tyckte ändå att han vunnit en seger, trots att den blev dyrköpt.

Om ingen förlikningsman fanns i denna märkliga avtalsuppgörelse så fanns i alla fall Vår Herre i bakgrunden och gav sin välsignelse åt arbetsfreden med en ordentlig regnblöta. Det blev vatten i dammarna; de riktiga flottarna tog hand om be-

fälet och timret flöt i älven i det varma julis strilande regn. På byvägen kom i samma veva ett myggbitet storstadsgång med kappsäckar och prylar i händerna, för nu kostade inte skogsbolaget på några skjut-sar längre. De underliga timmerflottarna fick ta sig ned till stan för egen maskin. De såg trötta och våta ut. Vi som stod på vädkanten och begrundade återtåget tyckte ändå synd om dom stackarna, mest tyckte vi synd om flickan som fastnat i våra metkrokar för hon såg snällast och oskyldigast ut av hela gänget.

Pristagare

till Status bildkryss nr 4

Pristagare:

1:a pris, Axel Lindvall, Djupviksgatan 22, Piteå, kr 25:—.

2:a pris, Bror Palm, Bryggargatan 45, Umeå, kr 10:—.

3:e pris, Carl O. L. Börjeson, Pilgatan 42, Lomma, kr 5:—.

Lösning:

T — S — I — L — TELEFON — E — R
— A — RAMAR — ÄLGHUVUD —
FURA — KRAV — FLUG — OA — Ä
— F — SALTA — ORDAR — VILSAM
— RIA — T — RK — INAKTIV — S —
PLAKAT — LIMA — SIL — TÅAD —
G — ALT — PR — STAB — GENOM —
KISEL — SCHISM — ANA — NOAK —
A — AK — FLOTTIG — ERLÄGGER —
AIR — TEG — ERROL — TÖLPAR — NR
— TERMOS — BOLLSLAG — O — L
— A — GE — P — SPÄRHUND — TUR
— NIOR — ORON — DALA — JERU-
SALEM.

TÄNK PÅ

Hjärt- och Lungsjukas
Blomsterfond

Postgiro 95 00 11.

STATUS BILDKRYSS

INGET DUNT PÅ LÄGG
ÅKER PÅ BAKEN
STÄLLER UPP TILL START
ELAK SKYNDA
BOLL-TEAM
HÄFTIGA
BROR TILL MOSES

REST FÖRE-BILD
PENDYL
SPORT-ARENA
VILL FLYTA OVAN-PÅ
VÄRMER MÅNGEN DAM
PERSOON I DALOM
SPELÄR I ENGELSKA LIGGAN
SÄMT-LIGA
HEL
HÖG-FOLK MED ANDR
HÄR KOLLAS PAROLKA SÄGS DET
SÅNG-SAM-LING
UNDER-HÄLLNA
KALL-BRAND
YRES-FACK
IRRI-TERAR ÖGA
INVANT SÄTT
KÄNNA PÅ SIG
GÖR FRÅN NAV
KANSE VID STU-TERI
VILA LEX-LÄDA
DANSK & INGÅR I KOST
KAN PRISER GÅ IBLAND
REDER UT TEST
LIST-VERK
KNIPA
HÄR BARN-BARN
SPAR-SYM-BOL
ROSA
INRE ORGAN
FATTIG
KLAS-SAR
KÄNSKE VINDER BRUNTES HALS
TILL-STÄR INGET
VÄRD GRÖN PLATS
PÅLS-KRAGE
HAR INGEN RÖRELSE FÖRMÅGA
LOV-OR-DA
ORMAR SIG VÄL
ÖPPEN PLATS
TRÄD
RÄDD FÖR KISEN
FÄRSK KARL NILSON
GÖR GÅD-DAN I VASSEN YTA
SMET
TAPPAS EFTER BADET

nr 6

Namn

Adress

Postadress

Lösningarna måste vara Status redaktion, Box 3196, Stockholm 3, tillhanda senast den 5 aug. För att få delta i tävlingen skall tävlingsbrev vara märkta "Bildkryss nr 6". — Tre priser utdelas som vanligt, nämligen ett på 25, ett på 10 och ett på 5 kronor. Lösning och pristagarnas namn meddelas i Status septembernummer.

DIKTARENS MIDSOMMARTID

Dragspelsmusik i den ljusaste av nätter, koltrastsång, och doft av syren, är det inte så vi tänker oss den svenska midsommaren?

Ingen natt gömmer heller på så mycken trolldom och magi som just den natten. Då hade alla blommor och örter läkande kraft, och skulle samlas in i knippen. Midsommardag skulle bakas in i brödet för det skulle bli välsmakande, och björklöv skulle naturligtvis pryda farstukvist och stugdörr.

I litteraturen intar midsommaren en framstående plats, vi behöver bara tänka på William Shakespeares världsberömda, En midsommarnattsdröm. Ingen vet med säkerhet när skådespelet är författat, men troligen skrevs det någon gång år 1595 i samband med ett bröllop, och det blev utgivet år 1600. Shakespeare hade den underbara sagoskogen Athén alldeles i närheten av sin födelsestad Stratford on Avon, och det var här han lät féer och troll driva sitt spel med den älskande.

◇

Än i dag flera hundra år efteråt har hans Puck makten att förtrolla inte bara de unga paren i pjäsen utan också alla vi nutidsmäniskor, som motståndslöst låter oss föras in i hans sagovärld en midsommarnatt.

Och när solen stiger upp över horisonten står Oberon på berget och utropar — Och akta nattens äventyr ej mer, än om det varit har en vacker dröm. Frågan är bara om det ännu går någon ung flicka på de daggvåta ängarna för att plocka sju sorters blommor och lägga under sin huvudkudde. Då ska hon nämligen få se sin tillkommande komma emot henne under björkarna vid hagen.

◇

Det gjorde däremot Erik Axel Karlfeldts käresta när hon kom från midsommardansen i By i Dalarna. Just den sommaren vistades den unge skalden som gäst på bruksförvaltaren Nilssons herrgård. Själv utblev han tydligen från dansen av någon anledning. Kanske för att i ensamheten gå ut i nattens dunkel och skriva en av de vackraste dikterna i hans ungdoms lyrik.

Av MARIANNE HELLMÉR

För August Strindberg var ingenting främmande. Han skulle kartlägga de franska böndernas levnadsförhållanden och i Sverige levde han tidvis ett friskt liv på landet och i havsbandet. Här i Brevik på Värmdön 1891.

*I den blå Johanneskvällen
vilar luften ljum och len
Stora tunga vitgrå blommor
bryter jag från rönnens gren.*

*Då du efter midnattsvakan
somnar stilla på ditt lakan
ska om mig du drömma, när du
andas mina blommors doft.*

Men tiden har förändrats sedan den midsommarnatten diktaren bröt rönnblommor, vem vill nu offra en stund i dansens virvlar, för att ställa sig vid vägskälet och se den rätte komma på vägen där bilarna rusar fram så gruset yr under hjulen för att hinna i tid till stadshotellets

supé. Ty dansen går ännu på nyöppnade glasverandor och bryggor och logar.

◇

Ännu en stor diktare som gett oss den svenska lyrikens finaste midsommarskildringar är August Strindberg. Han vistades på Furusund i Stockholms skärgård, den midsommar han skildrat med sådant måsterskap i Stadsresan, också prosaromanen Fagervik och Skamsund skrevs vid denna tid. Den sistnämnda berättelsen sände han i ett brev till sin vän litteraturkritikern Gustav af Geijerstam med följande rader "Här får du Klosters första avdelning som bara är inledningen. Jag ber dig ej låta den läsas av obehöriga. Du förstår jag sänder den för pengarnas skull. Tusen kronor är den värd om jag doge ty den kan serveras före. Låt mig få så hastigt ske kan."

◇

Den röda stugan där Strindberg bodde med sin dåvarande hustru Harriet Bosse finns ännu kvar omgiven av lupiner och pioners rike. Inom en liten guldrum på vägen sitter ett brev skrivet med Strindbergs karaktäristiska stil "Hav godheten underrätta August Lindberg att jag är i Furusund och han är välkommen hit. August Strindberg." Lindberg var en mycket känd teaterdirektör på den tiden.

◇

Låt oss alltså i sällskap med den store slå oss ned vid ett bord på Furusunds societetsalong, mer känd känd i litteraturen som Källarsalen på Fagervik, i Trefaldighetsnatten,

Prenumerera på

Status

AMNESOMRÅD

**SOCIALPOLITIK
SOCIALMEDICIN**

Strindberg som naturtecknare

Den här knotiga tallen var föremål för Strindbergs livliga intresse, i så hög grad att han ritade av den. Tallen tecknades på Kymmendö.

en virtuos skildring av vår svenska midsommar.

Ungdom och vår med sippor och sälg
oss vänta vid dörren
Kära Fru Lundström lägg brännvin
på is

och rusta en sexa
sexa för sju med kräftor och ål
samt med nya rädisor.
Burträskosten ej glöm
och det möraste Bergmanska
spisbröd

Sedan på kannorna fyll
av Sankt Eriks skummande pilsner
tag så av Porter som ett emot två
och blanda med pilsnern
Si då är gästabud rett på svensk-
mannavis
jag har talat.

En diktare skiljer sig från de andra när det gäller den svenska midsommaren. Det är den nu 96-årige Bo Bergman. Han älskar staden med sitt brusande liv av bilar och bus-sar, men ändå vandrar han sakta ut till Haga där en värld för alltid borta, trollas fram på nytt av hans diktardord.

Förbi, Förbi, en dröm det var
och drömmar äro sköra
Nu ha vi bytt repertoar
Det enda som vi nu ha kvar
av pjäsen från försvunna dar
är Bottens åsneöra.

Jag stänger till min dörr som ni
Jag ser ej folk som dansar
Vad rör mig nattens féeri
när dagen spelar tragedi
Midsommarnatt med suckar i
var har du fridens kransar?

Strindbergs diktarkoja på Kymmendö. "Gustens" son (Gunnar Berg) i dörröppningen.

Status varje månad ger aktuell information om vad som händer inom socialmedicin och socialpolitik.

Ulfshytte Rödfärg

Färdigkodad av äkta Falu-rött, efter gammalt beprövat Dala-recept, av fackmän erkänd som en av marknadens förnämsta, tjock täckkraftig färg speciellt tillverkad för pensel, med 5 % inkokt linolja, samt förstärkt med plastbinder.

I FRIA TRÄFAT
om 125 kg nettov. pris pr fat 115:—

I FRIA PLATFAT
om 60 kg nettov. pris pr fat 57:—

I FRIA PLATBURKAR
om 34 kg nettov. pris per burk 35:—
" 14 " " " " " 15:40
" 5,5 " " " " " 7:15

Knutbrädsfärg tillverkad av äkta linolja (vit)

I FRIA PLATBURKAR
om 5 kg pris pr burk 20:50
" 10 " " " " 40:50
" 20 " " " " 80:—

Portfärg (svart)

I FRIA PLATBURKAR
om 5 kg pris pr burk 13:50
" 10 " " " " 26:40
" 20 " " " " 49:75

Taktfärg för plåt och masonit (rostbrun och grön)

I FRIA PLATBURKAR
om 5 kg pris pr burk 21:50
" 10 " " " " 42:50
" 15 " " " " 63:00
" 40 " " " " 166:00

Dalbränd stubbtjära

I FRIA PLATBURKAR
om 3 kg pris pr burk 10:20
" 5 " " " " 16:00
" 15 " " " " 38:60
" 25 " " " " 63:85

Impregneringsolja (grön)

I FRIA PLASTFLASKOR
om 5 lit. pris pr st 16:25
" 10 " " " " 32:—

I FRIA PLATKÄRL

om 20 lit. pris pr st 63:—

Impregneringsolja (brun)

I FRIA PLASTFLASKOR
om 5 lit. pris pr st 13:50
" 10 " " " " 25:—

I FRIA PLATKÄRL

om 20 lit. pris pr st 48:—

Ladugårdsfärg för invändig målning av ladugårdar, hönsbhus, svinhus m. m. (vit)

I FRIA PLATBURKAR
om 10 kg pris pr st 18:65
" 20 " " " " 36:50
" 35 " " " " 62:—
" 60 " " " " 97:—

RÖDFÄRGPENSEL

Nr 18 pris pr st 5:75
" 22 " " " " 8:00

TJÄRBORSTE s. k. hornsugga
pris pr st 4:20

samtliga ovanstående förpackningar, gäller nettovikt.

Rekv. för omg. eller senare leverans, priserna gälla rent netto med av oss betald varuskatt, order överstigande Kr. 30:— sändas fraktfritt Eder närmaste järnvägsstation. Vår nya färgkatalog bipackas varje order samt sändes gratis och franco på begäran. Varorna exp. mot efterkrav. Vid order var noga med att utsätta Eder verkliga järnvägsadress.

Annons av denna storlek kommer ej mer att införas under säsongen, klipp därför ur annonsen och förvara den.

FÄRG & CEMENT, Ulfshyttan.

Affärs- och kontorstid:
Tel. 0243/510 62. kl. 9—12, 13—17.
Lördagar 9—12

Har vi glömt bort att skriva brev?

Att skriva brev är en både spännande och rolig fritidssysselsättning. Spännande därför att man ofta inte har den blekaste aning om hur man skall börja och vad man skall skriva om. Om det händelsevis sent omsider och efter mycket tuggande på pennskaftet, "kulpennan" skulle "lossna", så brukar det i regel gå bra med hur långa brev som helst. Någonstans stod det, konsten att skriva brev är i högsta grad konsten att börja. När brevet är färdigt är det med nöje man läser igenom det och ser allt vad man hittat på att skriva och man kan skriva om nästan vad som helst. Det kan vara handen du sträcker ut mot en annan, för fortsatt brevskrivning och kanske givande personliga bekantskaper och kontakter. Då det dessutom är så, att man erfar skrivandets glädje, är det en tillgång att ha dessa kontakter och kanske även vänner att skriva till och få brev ifrån.

För många år sedan läste vi i en veckotidning om ett ungt par, som övertagit mannens fädernegård, som var en släkt-

gård och hade månghundraåriga anor och då vi även hade en sådan gård med precis samma namn, undrade vi om vi inte kunde ta oss för med att skriva till dem, vilket vi även gjorde med tanke på att vi kanske kunde få svar. Ja, svar kom ganska omgående och det utvecklade sig till en intressant och givande brevkontakt och då vi bor i skilda delar av landet hade vi mycket att skriva om och jämföra, trots att vi hade samma yrke. Vi hade många beröringspunkter och erfarenheter att tala om genom åren och en vacker sommar-afton kom en bil in på vår gårdsplan och ett par, åtskilliga år yngre än vi, steg ur och hälsade och det befanns vara våra brevvänner sedan många år tillbaka. De stannade hos oss ett dygn och den personliga bekantskapen var ännu mera trivsamt än brevkontakten. Eftersom vi bor i en nordlig landsända, så önskade de, om möjligt, få se renar. Vi åkte, med bilen, ut i viddernas land och råkade komma upp i en flock av dessa ödemarkernas suveräner och deras innerliga önskan gick helt och fullt i uppfyllelse. Brevkontakten består och kommer att bestå.

Jag har, som sagt, alltid tyckt det varit roligt att skriva brev och få brev och i senare tid läste jag i en veckotidning följande förståndiga uppmaning.

Skriv brev!

Enligt min mening är vi svenskar lata när det gäller att skriva brev. Vi använder gärna telefonen, även när samtalen blir dyra. Det är synd att vi inte skriver mer brev. Där har vi mycket att lära av många utlänningar.

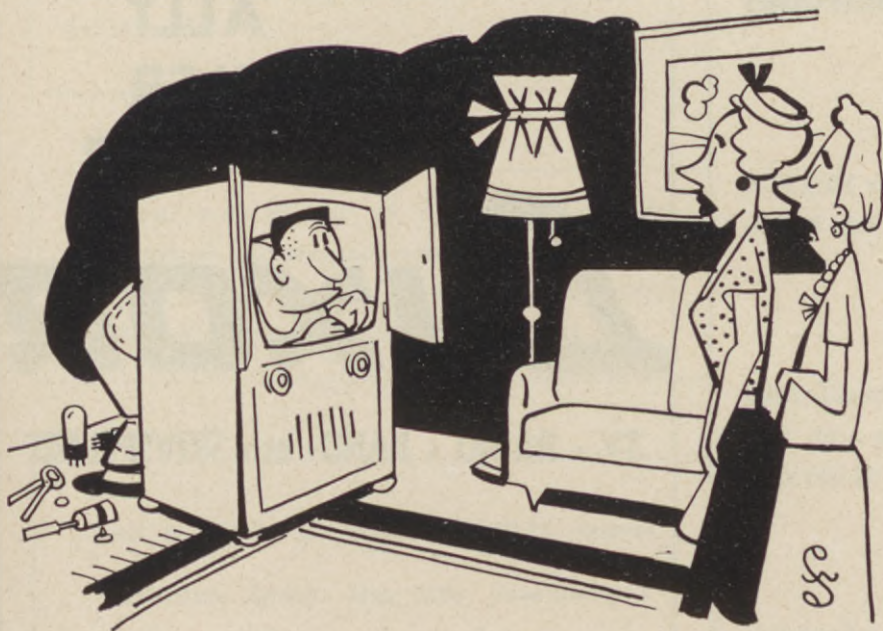
Namnteckning,
Boxnummer, Adress.

Vi talade om detta inom familjen och undrade om vi kunde skriva just till den, som skrivit denna uppmaning, men vi kom oss liksom inte för med det, förrän vi hörde och såg i "Hylands hörna om karusellbrevet" och den uppmaning, som följde att man skulle skriva brev och då lät vi alla betänkligheter fara och jag skrev till henne (ty det var en dam), som uppmanat så helhjärtat till brevskrivning. Försiktigtvis omnämnde jag i brevet att hon inte behövde svara om hon inte ansåg sig vilja. Det kom ej heller något svar. Så olika äro vi skrivande och icke skrivande svenskar, vi kan uppmana en medmänniska till saker, som vi själva försumma. Vårda kontakten och skriv svar på brev även om breven och bekantskapen tycks er aldrig så obetydliga, ty de har alltid något att ge." Det är ej bara den dyraste diamanten som sprider glädje. Även den enklaste glaspärla har sina behag för de små. Jag vill sluta med Nils Ferlins ord. "Vinden är vresig, kölden sträng, var god mot en liten stalledräng."

Essbe.

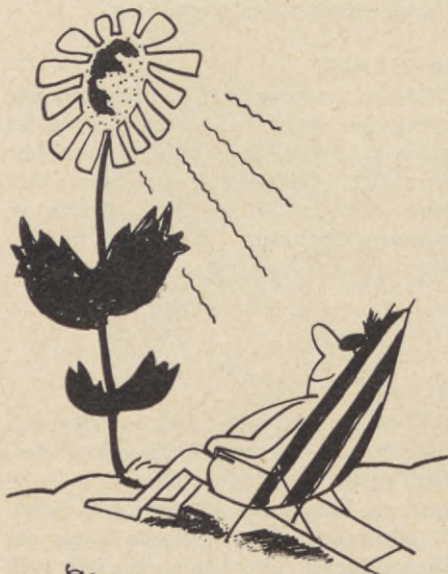
Föreställning och verklighet i TV

NEJ KÄRA DU, DET ÄR INGENTING I TV JUST NU --- DET DÄR ÄR SERVICEMANNEN---

GYNNA
SVENSK
INDUSTRI

Solrosdyrkaren

Se

— Jag har solen påknäppt dygnet om!

STATUS

ger sociala och medicinska fakta
i lättläst form.

VID BESÖK I HÖÖR, ät och bo på

Järnvägshotellet

God mat och gott kaffe — propra rum

Tel. 0413/200 25

ALLT i pappersbranschen
billigast från

Skånska Papperscentralen AB

Sallerupsvägen 90, Malmö Ö

Tel. 718 30 - Växel

**MARMOR, KALKSTEN
och GRANIT**

**INGENJÖRSFIRMAN H. SVENSSON
OXIE** Tel. 040/44 82 80

*Då tänder
jag lampan*

*Skymningen kommer till fots
in i mitt rum,
äter upp mina tofflor,
kväver cigarettröken,
målar mitt ansikte vitt,
plånar ut konturerna i övrigt
som ogräs.*

— Ogräs. —

*Då tänder jag lampan
och ställer dina tofflor tillrätta
under min säng.*

Wivi Lindén

Det händer mycket

**på handikappområdet
under 1966!**

Sedan mer än 25 år tillbaka i tiden har STATUS varit ett språkrör för långtidssjuka och handikappade i vårt land.

Följ vad som händer på det socialmedicinska fältet genom att prenumerera för hela året. Sätt in 15 kr. på postgiro 95 00 11, adress Tidskriften Status, Box 3196, Stockholm 3.

För detta belopp får ni 9 st. aktuella månadstidskrifter och Status julnummer under 1966!

**ALLT
FLER
VÄLJER**

LUXOR

TV • RADIO • BAND- och SKIVSPELARE

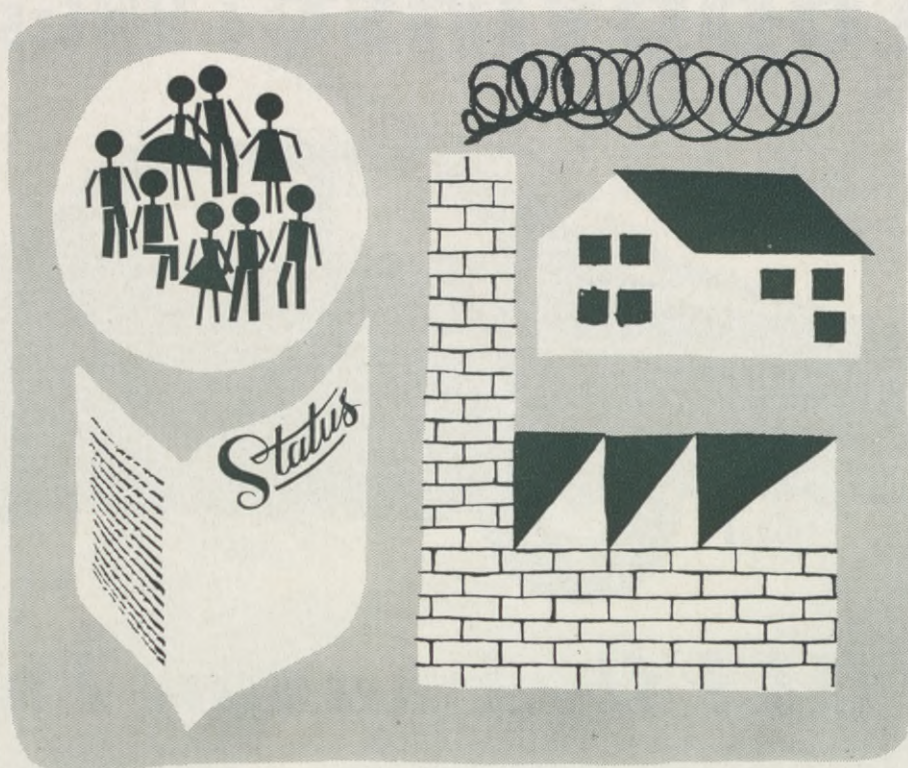
Det händer

mycket - - - - ->

på

handikappområdet

under 1966!

RIKSFÖRBUNDET FÖR HJÄRT- OCH LUNGSJUKA

Sedan mer än 25 år tillbaka i tiden har STATUS varit språkrör för långtidssjuka och handikappade i vårt land.

Följ vad som händer på det socialmedicinska fältet genom att prenumerera för hela året. För beloppet 15 kr får ni 9 st. aktuella månadstidskrifter och Status julnummer under ett år.

Sätt in 15 kr på postgiro 95 00 11, adress

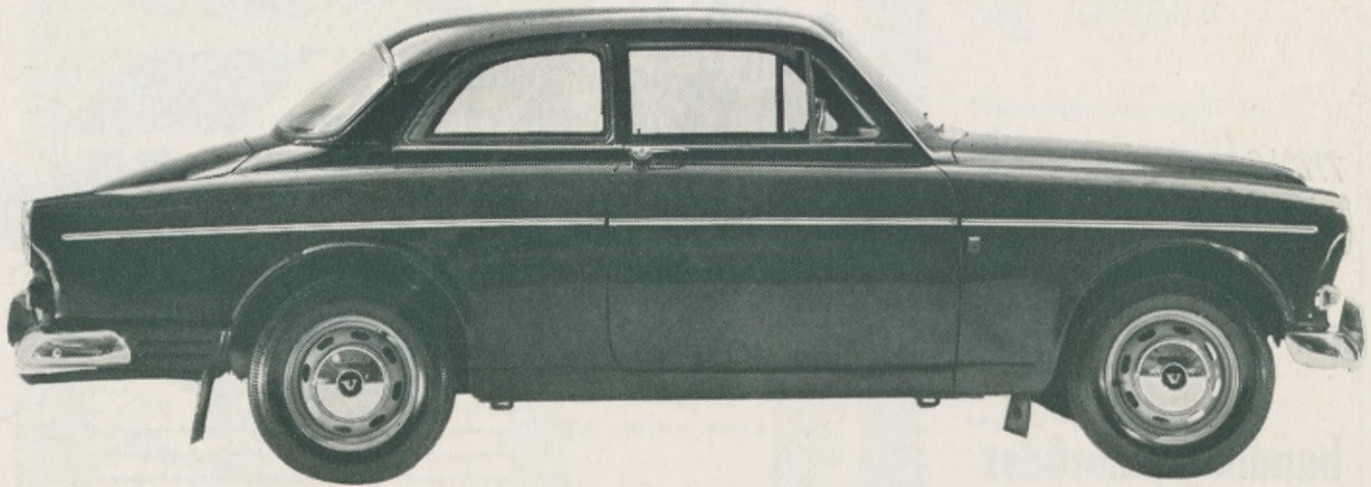
Tidskriften Status, Box 3196, Stockholm 3.

RHL VERKAR FÖR

större förståelse för de "tysta" handikappproblemen som de hjärt- och lungsjuka har. Problem som inte märks så mycket utåt.

- Social kartläggning av hjärt-kärlsjukas problem.
- Stöd åt handikappvänlig företags- och bostadsplanering.
- Transportservice för handikappade som bor i glesbygder eller är isolerade.
- Rehabilitering och arbetsvård oavsett bostadsort.
- Rikare fritid. Tillgång till kulturella värden. Fritids-, förenings- och hobbylokaler åt handikappföreningarna.

Toppvinst i RHL:s kvicklotteri

VOLVO Amazon Favorit

Volkswagen 1600 TL

Frysskåp ***TV-mottagare***
Bandspelare ***Smalfilmskameror***
Köksmaskiner ***Transistorapparater***
Elvåffeljärn ***Termostatstrykjärn m. m.***

6.210 värdefulla vinster

**Inga väntans
tider!**

•
Dragning verkställd före
lottförsäljningens början

•
**Ni ser genast om
lotten ger vinst!**

RIKSFÖRBUNDETS FÖR HJÄRT- OCH LUNGSJUKA RIKSLOTTERI 1966

Härmed beställes

..... st. lotter à 2:— att sändas mot postförskott
+ porto, eller

..... st. lotter à 2:— att sändas varje månad
fr. o. m. juni t. o. m. sept. 1966 mot postförskott +
porto. Dragningslista medföljer gratis.

Namn:

Adress:

Var god texta!

Sänd ej pengar med denna rekv.

Status 6/66

Frankeras
med
40-öres
frimärke

RHL-lotteriet

Box 3196

STOCKHOLM 3

◀ **LOTTPRIS 2 KRONOR
REKVIRERA NU**

**Sammanlagd vinstsumma
över 225.000:—**

Vid rekvisition av minst 10 lotter i samma
sändning — portofritt.

Minst en lott till varje familjemedlem
ökar familjens vinstchans!